Reino Sepper
Högholmsgränd 31

EESTI PÄEVALEHT
ESTNISKA DAGBLADET
LAUPÄEVAL, 31. jaanuaril 1976 Nr. 7 (4097)

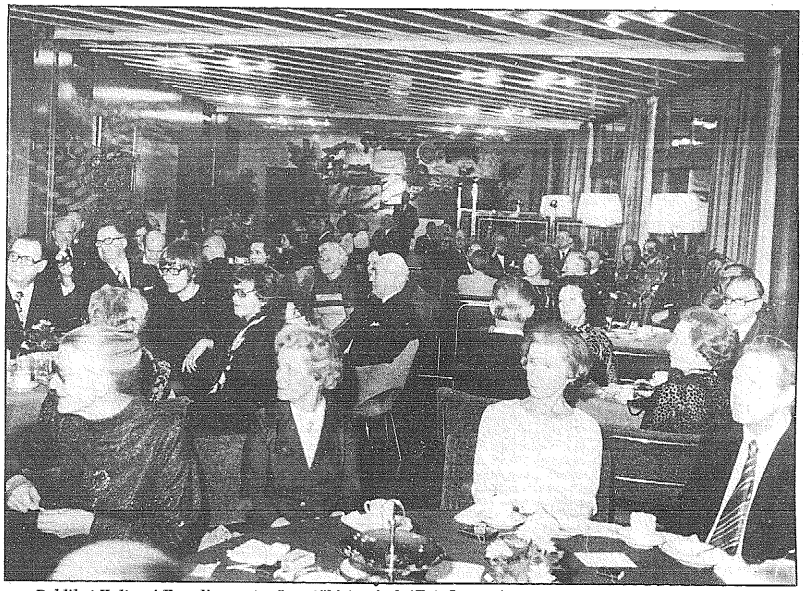

Publikut Kultuuri Koondise aastapäeva tähistamisel. (Foto Lepper).

EKK kultuuriauhind anti Kalju Lepikule

Eesti Kultuuri Koondisel on saanud tavaks oma tegevuse aastapäevi tähistada seltskondliku koosviibimisega. Tänavu märgiti tegevuse 14-ndat aastapäeva pühapäeval, 25. jaanuaril, vanas tuttavas kohas, Operaterrasseni pidusaalis rohkearvulise publiku osavõtul. Kohvilaudade ääres veedeti mõnusas meeleolus ligemale kolm hubast tundi, kuulati muusikalisi ettekandeid ja nauditi tantsumõnusid Rein Tubina trio kutsuvate helide saatel. Külalisi tervitas ja soovis head pidutuju Kultuurikoondise esimees Laid.

Eesti Kultuuri Koondis asutati Stockholmis 1962.a. eesmärgiga, et seltskondliku töö raames arendada sihiteadlikku tegevust eesti rahvusliku kultuuri viljelemisel, meie rahvusliku omapära ja ühtekuuluvustunde säilitamiseks paguluses. Eesti Kultuuri Koondis pidi olema koldeks, kus hoitakse hõõgumas rahvuslikku vaimutuld, mis soojendab meid endid ja millega kord saame süüdata lõkke vabal kodumaal.

Mööduvad tegevusaastate jooksul on Eesti Kultuuri Koondis korraldanud üle saja mitmesuguse ürituse, keskmiselt kümme üritust aastas. Esikohal on kirjandusõhtud ja kunstimäitused, mis arvult hõlmavad üle poole üritusist.

Seda ei ole palju, aga ka mitte vähe, arvestades olukordi ja raskusi. Lootkem, et astudes uude tegevusaastasse Eesti Kultuuri Koondis süvendab oma rahvuskultuurilist tegevust ja laiendab seda uute teojulgete ja huvitavate ettevõtmistega. Selleks jõudu ja edu!

On kujunenud traditsiooniks aastapäeva koosviibimisel teatavaks teha ka auhind, mida Eesti Kultuuri Koondis iga aasta välja jagab teenelistele kultuuriisiksustele ning õppestipendiumid ja toetused muusika ja teatritöö alal edukust näidanud noortele.

Seni on auhindu ja stipendiumeid välja antud kogus 58.000 krooni ulatuses ja summad selleks on saadud Eesti Kultuuri Koondise enda Kultuurifondist ning EKK juurde loodud sihtkapitalidest ja annetustest. Järg lk. 2

Mäss vene LAEVAL Läti vetes

Expressen avaldas 22. jaanuaril artikli, milles köneldakse mässust vene valvelaeval Läänemerel. Artikli autor Alex Milits teab jutustada, et laeva meeskond kaaperdas oma laeva, pani kapteni ja ohvitserid luku taha ja seadis laeva kursi Rootsi poole. Laeva politrukk olnud ise mässu juhiks. Mässust, mis keidis aset ööl vastu 8. novembrit m.a., on N. Liidus vaigitud.

Alex Milits ütleb, et Expressenil on õnnestunud koguda fakte, mis on dramaatilisest põgenemiskatsest Rootsi küllaltki usutavad. Juhtum saanud alguse oktoobrirevolutsiooni pühitsemise ajal Riias, kus suured üksused võtsid osa paraadist ja kohal olid ka merevägeüksused.

Mainitud ööl pidid mõned laevad Riiast lahkuma. Samal ajal puhkenudki mäss umbes 60-liikmelise meeskonnaga valvelaeval. Seda ei teata, kas politrukk ja tema kaasaaitajad olid plaanitsenud mässu varem või tekkis see spontaanselt.

Laeva pääsu Rootsi takistasid lennukid ja allveelaevad. Mõned mehed hüpanud laevalt merre, kuid need korjatud üles allveelaeva poolt. Laev viidud tagasi Riiga. Järg lk. 7

Leksikon ei tunne pagulasi

Endel Sõgel ja E. Nirk on koostanud Tallinnas "Eesti kirjanduse biograafilise leksikoni". Sellesse on uudisena sisse võetud ka mõned paguluskirjanikud: Gailit, Mälk, Ristikivi, Lepik, Under, Adson, Uibopuu ja Kangro (mõnel puhul kriitilise märkusega "emigrantliku ladviku mees" jne). Leksikon ei tunne aga tervet rida teisi paguluses asuvaid kirjanikke: Helga Nõu, Arvo Mägi, Salme Ekbaum, Asta Vaillmann jne.

Raamatunäituse menu HELSINGBORGIS

7—24 jaan. 1976 toimus Helsingborgi linnaraamatukogus huvitav, menukas ja paljukülastatud Eesti Raamatuaasta raamatunäitus Lõuna-Rootsi Raamatuaasta toimkonna ja Veebruarikomitee ühisel korraldusel.

Näitusele oli välja pandud umbes üks seitsmendik meie pagulasaja raamatutetoodangust ehk üle 300 raamatu. Esindatud olid peaaegu kõik vabas maailmas tegutsevad Eesti kirjastused. Sisuliselt asus rõhk ilukirjandusel, romaanil ja lüürikal. Arvukalt oli esitatud ka mitmesuguseid koguteoseid ja mälestusalbume, hõlmates eestlaste elu ja tegevust nii kodumaal kui paguluses. Näiteks võiks tuua koguteoseid Eesti riigi loomisest, meie Vabadussõjast, riigimeestest ja kannatustest ning kaotustest.

Suur osa näitusest oli pühendatud eesti keele, esitades nii õpikuid kui grammatikaid kuni keelekorralduse teooriani välja.

Laste- ja noorsooraamatutest oli koostatud täiesti omaette näituse osa raamatukogu noorte osakonnas. Esitatud oli peaaegu 100% -lt meie olemasolev laste- ja noorsookirjandus. Vaheldusrikkuse ning tähelepanu tõstmiseks saadeti kogu näituse jooksul seal iga päev paari tunni kestel eesti muusikat heliplaatidelt.

Näituse vaatamisväärsust aitas veel tunduvalt tõsta kunstnik Olev Mikiveri päikesele ja viikingitele pühendatud graafilised lehed.

Näitus äratas juba algusest peale elavat huvi kohaliku ajakirjanduse, pärismaalaste ja eriti meie oma rahvusgrupi liikmete hulgas. Avamisele oli ilmunud kohalikud ajalehed ja nende 8. jaan. numreid sirvides võib tsiteerida:

Järg lk. 7

Näituse tegelik korraldaja Heiner Erendi näitab kuidas nägid välja meie esimese eestikeelse raamatu mõningad säilunud lehekuiljed.

Tere tulemast "Väikesemaalt" ei teadaste!

EPL Laupäeval, 31. jaanuaril

SALT-lepingud

Hiljuti käis USA välisminister Kissinger uuesti Moskvas, et läbirääkimistel Nõukogude juhtidega leida sobivaid tungimusi Ühendriikide ja N. Liidu vahel Genfis toimuvate nõupidamiste teise vooru kiirustamiseks strateegiliste relvade piiramise asjus, mis vahepeal on varjusurma langenud. Tõeliselt näib sel puhul olevat tegemist kogu nõukogude-ameerika vahelise pingelangetamispoliitika tulevikuga. Tumedat varju sellele heidavad mitte ainult sündmused Angoolas ja Lähis-Idas, vaid ka kogemused SALT-I lepingu täitmisega N. Liidu poolt, mis sõlmiti 1972 ja kehtib 1977. aastani.

Erakorralisel pressikonverentsil mõõdunud detsembris kulus välisminister Kissingeril üle tunni selleks, et arutada SALT-I lepingu väidetavaid rikkumisi N. Liidu poolt. Selles lepingus üteldakse näiteks, et kumki pool ei tohi püstitada "liikumatuid, maal asetsevaid seadmeid interkontinentaalsete rakettide väljatulistamiseks". Ent lepingu allakirjutamisest saadik oli 1974 sügiseni Nõukogude raketiväljadel tekkinud umbes 200 uut silot. USA järelepärimisele vastasid Nõukogud, et tegemist olevat ainult kommando- ja juhtimiskeskustega. Kissinger oli sellega leppinud, kuigi võis ette näha, et neile silodele võis paari nädala jooksul külge ehitada osi, milledega nad muutuvad rakettide väljatulistamise seadmeteks vastupidi lepingus ettenähtud keelule.

Lepingu teiseks märkimisväärseks rikkumiseks oli nõukogude tuumarakettide radarseadme püstitamine Kamtshatka poolsaarel, mis omab 360 kraadilist ringvaadet ja katab niiviisi kogu ruumi USA suunas. Venelased seletasid aga, et see radarseade olevat mõeldud Nõukogude oma õhuruumi vaatlemiseks idast. Kissinger oli sellega leppinud, kuigi tegemist oli SALT-lepingu rikkumisega ja uue töendiga, kui tühiseks Nõukogud seda lepingut peavad. Nõukogude lepingutruudust aitab edasi iseloomustada lapingu säte, et "mõlemad pooled lepivad kokku, et ühtki maal asetsevat kergete interkontinentaalsete rakettide väljatulistamise platvormi ei muudeta ümber raskete rakettide platvormiks". Vastavalt külmetati kinni nõukogude hiigelrakettide SS-9 koguarv. Aga varsti seepeale suurendasid Nõukogud rakettide viskejõudu niivõrd, et see vastas SS-9 rakettide kahekordsele arvule. Edasi asendasid venelased oma "kerge" raketi SS-11 umbes poole võimsama uue SS-19 raketiga. Sel puhul seletas Kissinger, et loodetavasti läheb korda SALT-i läbirääkimistel piirata SS-19 rakettide arvu.

Kogemusi SALT-i lepingu täitmisest kokku võttes leivad ameerika arvustajad, et Nõukogud püüavad seda ilmselt kasutada nukleaarse ülekaalu saavutamiseks. Eriti ägedalt kritiseerivad tekkinud olukorda endine kaitseminister Melvin Laird ja endine merejõudude staabiülem admiral Zumwalt. Nendega on viimasel ajal ühinenud veel tugevad jõud, mis nõuavad ranget hoiakut N. Liidu suhtes. Tähtsamateks on George Meany, võimas AFL-CIO ühinenud ametiühingute esimees, endine kaitseminister James Schlesinger, kes pole vaikinud ka pärast valdandamist ametist mõõdunud novembris, ameerika sõjaveteraanide ühing ja mitmed muud organisatsioonid, kes peavad lakkamatut propagandat ameerika riigikaitse tugevdamise heaks.

Kui president Ford ja ja nõukogude parteijuht Brezhnev 1974 novembri lõpul Vladivostoki lähedal kohtusid, leppisid nad põhimõtteliselt kokku SALT-ii lepingu kohta lootuses, et see saab teoks 1975 suveks ja leiab allakirjutamist Brezhnevi kavatsetud külaskäigul Ühendriikidesse. Ei üks ega teine lootus ei pidanud paika. Brezhnevi külaskäik lükati korduvalt edasi ja jäi lõpuks ära. Läbirääkimised Genfis ei võtnud vedu, sest ei saadud üle kahest uuest tegurist: Nõukogude uuest rünnakpommituse lennukist ja Ameerika uuest ristlevast raketist. Venelased tahavad viimast täiesti ära keelata, ameeriklased aga soovivad nõukogude rünnakpommitajat lugeda strateegiliste relvade hulka.

Nõukogude senine suhtumine SALT-lepingutesse meenutab tahtmatult nurgaadvokaati tema võtete ja viguritega. Kui seda silmas pidada, siis on kahtlane, kas mingi paikapidav leping strateegiliste relvade piiramiseks võib üldse toime tulla.

A. K.

E. Kultuuri Koondis tähistas aastapäeva kultuuriauhinna ja stipendiumide üleandmisega

Eesti Kultuuri Koondise auesimees Valter Tauli tegi teatavaks, et Kultuurifondi Toimkond, kooseisus H. Eller, E. End, H. Kiisk, T. Künnapas, A. Lemberg, Ed. Reining, G. Ränk ja V. Tauli, otsustas oma koosolekul 20. jaanuaril 1976. Fondi kasutuses oleva summa, 2000 krooni, määrata auhinnaks kirjanik Kalju Lepikule. Kultuurifondi Toimkond põhjendas oma otsust järgmiselt: "Kalju Lepiku paguluses avaldatud üheksas luuletuskogus peegelduvad poeedi isiklikust loomingupriismast läbimurtuina kõik paguluse probleemid, ihad ja masendused. Tugeva integriteediga luuletaja ei ole lasknud ennast mõjutada pagulasein pinnavirvendustest. Ta on jäänud truuks enesele ja paguluse pakitavale põhiprobleemile – võitlusele kodumaa ja rahva vabaduse eest. See põhiprobleem kerkib Kalju Lepiku luules esile mitmekesiste tundevoogude näol – kohtame õrna igatsust, mehiseid võitlusekutseid ja sapist irooniat.

Sõnakunstnikuna on Kalju Lepik kogu oma loomingu vältel olnud äärmiselt tundlik vormiküsimuste suhtes. ta on mitmeid faase läbistades jõudnud sügavalt isikupärase värsivormini. See on süntees igavana eesti rregivärsi ja täiesti moodsate

EESTI KULTUURI KOONDIS
POSTGIRO 57588

vormivõtete vahel. Kalju Lepiku luule oma intensiivsuses ja tänapäevasuses on korduvalt ületanud keelepiire. See on jõudnud ka kodumaale, kus Kalju Lepik rahva teadvuses on paguliasluulik par exellence. Aktiivse kultuuriisiksusena on Kalju Lepik kui kõrgekvaliteediline esitaja ja agar kirjandusõhtute korraldaja kaasa aidanud kirjanduse mõistmise levitamiseks ja süvendamiseks." Eelolevale võib juurde lisada, et Kalju Lepik mõõdunud aasta oktoobris tähistas oma 55ndat sünnipäeva.

Els Kaljot- Vaarmani Sihtkapitali summadest määrati Rein Aksbergile 750 krooni viiuli ostmiseks, edasiõppimiseks viiulimängu alal Martin Kroonile 750 krooni ning Mirja Hagarile, Irene Hubelile ja Marita Hubelile igaühele 500 krooni, samuti edasiõppimiseks viiulimängu alal. Torontos elavale Hillar Liitojale määrati 1000 krooni edasiõppimiseks klaverimängu alal. Ning Andres Groseniusele, Mart Jürisoole ja Hillar Loorile igaühele 500 krooni edasiõppimiseks laulu alal.

Elli-Maria ja Priit Hallapi Stipendium on sel aastal erakorraliselt 2000 krooni, mis määrati Liis Jaanivaldile edasiõppimiseks flöödimängu alal.

Ja lõpuks krakordne toetus: kadunud Voldemar Mägi tütred Tiiu Uuesson ja Malle Dailland on oma isa Voldemar Mägi mälestusfondist Eesti Kultuuri Koondise kaudu annetanud 3000 krooni Stockholmi Eesti Meeskoorile.

Koosviibimise põnevaim ja ootusterikkaim päevakorra punkt oli seega läbi. Kogusummas määrati Raamatuaastal auhinnaks ja toetusteks 12.500 krooni, suurim summa mis seni ühel aastal on välja antud. Õnnitleme Kultuurifondi laureaati ja kõiki toetustesaajaid, soovides neile edu ja toimetulemusi!

Muusikakava täitmiseks oli rakendatud Lehti Aug (sopran), Alfred Pisuke (viiul) ning Hilma Nerep-Mossin ja harri Kiisk (klaverisaade). Esinesid ka äsja õppestipendiumide saajad: viiuliansambl Alfred Pisukese innustaval juhatusel ja solistina flöödimängija Liis Jaanivald.

See oli huvitavalt mitmekesine ja meeleolukülluane kava, mida interpreedid pakkusid. lehti Aug laulis P. Ardna, J. Aaviku ja L. Avessoni helindeid ning hiljem ühe populaarse operetipala haarates meie tähelepanu oma kõrge laulukultuuriga. Alfred Pisuke mängis K. Raidi ja E. Kapp'i loomingust paar pala ja hoogsa "Gotlandi tantsu" tavalise meisterlikkusega ja sisseelamisega. Viiuliansambl esitas mõned Alfred Pisukese arranzheeritud popurriid populaarsetest rahvalauludest. Kuulsime viiuli-õpperühma esmakordselt aasta tagasi Kultuuri Koondise aastapäeva koosvõibimisel. Aastase õppetöö tulemused on märgatavad. On lisanõunud kindlust ja musitseerimise püüdlusi. Flöödipuhujal Liis Jaanivaldil näib olevat eeldusi, millele võib edasi ehitada.

Koosvõibimisel korraldati ka kunstiloterii, kus võitudeks oli Ants Murakini, Arville Puströmi, Arno Vihalemma ja Olev Mikiveri loomingut. Ning Raamatuasta märkimiseks ka paar raamatut. Õnneliku käega loosiostajateks osutusid sel aastal Renate Kaasik, Aino Laid, Leida Lepp, Väino Jaanivald, Bernhard Mäelo ja Arvo Mägi. Teistel on võimalus oma võidud välja võtta tuleval aastal!

ED. REINING

E. Kultuuri Koondise esimees L. Laid ja auesimees V. Tauli annavad üle õppestipendiumid Hillar Loorile ja Andres Groseniusele. Paremal kultuuriauhinna laureaat Kalju Lepik. (EPL-foto Lepper)

Vihalemm Esinduse laureaat

Esinduse kultuuriauhinna zhürii otsustas oma koosolekul 24. jaanuaril anda kultuuriauhind 1975. luuletajale ja kunstnikule Arno Vihalemmale, kes elab Ystadis.

Zhürii seadis hindamise aluseks tema paguluses ilmunud väga isikupärase, vaimuka ja värske luuleloomingu. Hindamisel tõsteti esile aga ka Vihalemma kunstiloomingut, iseäranis aga tema raamatute illustreerimist, mis on eriti hinnatav seoses Raamatuaastaga.

Zhüriisse kuulusid PEN-klubi esindajana Karl Ristikivi, Välismaise Eesti Kirjanike Liidu esindajana Kalju Lepik, Esinduse esindajaina kirjandusteadlane Paul Laan ja büroojuhataja Ahti Pae ja kultuuriauhinna zhürii alaline sekretär Arvi Moor.

Auhind, mille suuruseks 4000 kr., antakse laureaadile üle sellekohasel pidulikul aktusel 13. märtsil Stockholmis.

• Pressi-tsitaate

Vaba Eesti Sõna (New York) avaldab oma 22. jaanuari numbris Ednard Valiaste sulest järgmise kommentaari eestlaskonna esinduste kohta:

Eelseisva Ülemaailmse Eesti Rahvuskongressi organiseerijad teevad jõupingutusi, et juulikuus, Ülemaailmsete Eesti Päevade puhul, vaba maailma eestiaste juhte ehk valitud delegaate kõigist maadest tuua Baltimoresse ühise katuse ja siis ka "ühise mütsi alla", nagu on rahvalik ütelus.

"Organisatsioonide Kongress kutsub üles Rootsi eesti organisatsioone, ajakirjandust ja rahvusgrupi liikmeid, eriti Eesti Komitee ja Rootsi Eestlaste Esinduse juhtkonda, kõik tegema selleks, et kaotada eesti ühiskonnas Rootsis esinevat dualismi."

Ülemaailmsete Eesti Päevade Rootsi Komitee Rahvuskongressi Toimkond teatas neil päevil USA-sse:

"Rootsi eestlaskonna esinduseks Rahvuskongressil loetakse Eesti Komitee asemikekogu ja Rootsi Eestlaste Esinduse esinduskogu. Seletus: Rootsis tegutsevad mitu keskse esinduse ülesehituse ja tegevusega keskust. Rootsi eestlaskonna enamust on võimalik esindada vaid eeldusel, et arvestatakse mõlema nimetatud keskesindusega."

Siin see on. üks maa, aga kaks eestlaskonda, kaks esindust, kaks vaatepunkti eestlaste ülemaailmsel kokkutulekul, mis peaks demonstreerima kõiglile omadele ja võõrastele, eesti ühisrinnet Austraaliast ja Lõuna-Aafrika vabariigist kuni Rootsi ja USA-ni. Pidulikul koosolekul ütleb iga maa eestiaste sõnad üksesindaja. Rootsist peaks neid olema kaks, nagu oleks seal kaks eestlaskonda.

Teistitarvamised ja vaidlused tavalises ühiskondlikus tegevuses ja elus on mõõdapäärastatud, sest inimesi on mitmesuguseid. Rahvuskongress aga ei ole õige koht lahkarvamistega kemplemiseks. Seal peaks kõigil, ka Rootsi eestlastel, olema "üks süda ja üks hing".

Ivo Oja Coromanti intendendiks

Sandvikeni terasekontsernis nimetati Ivo Oja, 36, Coromant-töörilistade müügi- ja turupaneerimise osakonna juhatajaks ja intendendiks.

EESTI PÄEVALEHT
Eesmiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor
Toimetus ja talitus:
EESTI MAJ AS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46
Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0.
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm
Tellimishinnad:
Aasta . . . . . kr. 215:—
Termin (4 kuud) . . . kr. 78:—
Kuu . . . . . kr. 21;—
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1976

Kohaline elu

STOCKHOLM

Fotoklubi kokkutulek

Stockholmi Eesti Fotoklubi järjekordne kokkutulek toimub 4. veebruaril Eesti Majas algusega kl. 19. Kavas on A. Silberbergi film "Merereis New Yorgist läbi Panamakanali Kesk-Ameerikasse. Õhtu referent, kes on põline meremees ja mitmeid laevu juhtinud maailma meredel, esitab oma tähelepanekuid filmiteel nii kaugetest randadest kui ka tormisest merest. Kõik fotohuvilised on tere tulnud.

Koigi-Ilmavere talunimedest

Kes tunneb järgnevaid talusid Prandi ja Tamme(küla) vahel: Saare, Kits(i), Alle, Lanko (Janko?), Inno (Intso?), Raba (Raasa? Rassa?), Kitse, Atsisiiri, mis leiduvad antud järjekorras põhjast lõunasse nn. kolmeverstalisel kaardil aastast 1867, kuid on raskelt loetavad. Neid, kes tunnevad küsimusesolevaid vanatalusid, palutakse kirjutada aadressil: Vello Salo, 2651 Kingston Rd., Scarboro, Ont., Canada.

Noorte viiuliansambl Alfred Pisukese juhatusel esinemas Kultuuri Koondise aastapäeval Ooperiteatrissi pidusaalis. (EPL foto Lepper)

Aleksander Solzhenitsõni kõned Ameerika Ühendriikide rahvale

A. Solzhenitsõn käis suvel USA-s ja soovis kohtuda USA presidendi G. Fordiga, enne kui Ford sõitis Helsingisse "kokkulepet" sõlmiga. Kohtumine ei õnnestunud — peamiselt välisminister H. Kissingeri vahelesegamise tõttu. Solzhenitsõn sai hea kontakti USA ametiühingute liiduga (AFL-CIO) ja pidas nende korraldusel kaks suurt kõnet Ameerika rahvale, Washingtonis 30-ndal juunil ja New Yorgis 6-ndal juulil. Oma pikkades kõnedes analüüsib kirjanik põhjalikult ja väga teravalt tänapäeva maailma olukorda N. Liidu pideva agressiooni seisukohalt. Toome ära kõnedest huvitavamad ja uudsemad vaatekohad.

Vene kommunistliku partei juht enne revolutsiooni ei olnud Lenin, vaid Aleksander Shliapnikov, kes 1921 asus opositsiooni sellekordse partei juhtkonnaga. Ta keeldus kaasa tegemast revolutsiooni, mis võttis vene töölised neile õigused ja lõi võimsa bürokraatliku aparaadi. Shliapnikov likvideeriti, komparteid jäid juhtima pikki aega maapaos olnud haritlased, kel polnud eteseid sidemeid töölistega. Sellest ajast peale polnud vene töölised (vastandina töölistele läänemaailmas) mingeid tegelikke poliitilisi õigusi. Välismaal pole arvatavasti kunagi kuuldud tekstiilitööliste streigist Ivanovos a. 1930, töölisrahutustest Muromis ja Aleksandrovos a. 1961 või suurest tööliste ülestõusust Novotsherkaskis a. 1962 — kõik need suruti veriselt maha.

Kommunismi on algusest peale ülés ehitatud läänemaailma materialaalse ahiga. Seda on tunnustanud isegi Stalin.

Lenin trööstis seltsimehi ühel konverentsil: "Ärge kartke! Kui asjad halvasti lähevad, anname kodanlastele kõle ja nad ise poovad end üles." Kui keegi küsis, kust kõlt võtta, vastas Lenin naerdes: "Kodanlus ise annab meile ka kõle."

Pärast esimest maailmasõda sai N. Liit palju humaanset abi USA-lt. Mis on tänu selle eest? Abi on maha valgitud — selle asemele räägitakse, kuidas USA katsus organiseerida N. Liidus oma spioonide võrku. . .

Tsaarivalitsuse ajal mõisteti poliitiliste süütegude eest surma keskmiselt 17 isikut aastas. Kuulus inkvisitsioon hukkas oma hiilgeaegadel u. 10 inimest kuus. Ühes Tsheka väljaandes a-st 1920 hoobeldi, et Tsheka hukkas revolutsiooniaastatel 1918—19 üle tuhande inimese kuus. Stalini terrori ajal 1937—38 lasti maha üle 40 000 inimese kuus! See ei takistanud läänemaailma asuma N. Liidu liitlaseks. . .

Kui sõda lõppes, ei määranud võidukad lääneriigid (kes olid andnud N. Liidule sõja ajal tohutu määral toetust) rahu, vaid lasksid N. Liidul korraldada rahu omadel tingimustel. Juba Jaltas oldi nõus, et N. Liit okupeerib Moldaavia, Eesti, Läti, Leedu ja Mongoolia. Ei võetud midagi ette, et kaitsta Ida-Euroopat, kus tegelikult okupeeriti veel kuus riiki. Stalini nõudele, repatriceerida vägivaldselt 1,5 miljonit N. Liidu kodanikku, tuldi vastu, suures osas toimus repatriteerimine vägivaldselt.

Kolmekümne rahuaasta vältel on läänes tekkinud väga kardetav mentaliteet: Andke järele ni kiiresti kui võimalik, katsuge saavutada rahu iga hinna eest. Vietnami sõja puhul räägiti Vietnami rahva "rahvusliku liitumise" vajadusest. Keegi ei rääkinud sellest Berliini müüri puhul. Üks ajaleht rääkis Vietnami sõja lõppemise puhul "õnnistatud rahust". Sedalaadi "õnnistatud rahu" ma ei sooviks oma kõige suurematele vaenlastele!

Aleksander Solzhenitsõn

Detente'i nimel jätkub kommunistlike rikide agressioon, selle nimel on juba vallutatud kolm riiki Kagu-Aasias — ja USA-sse saadetakse selle nimel võib-olla ping-pongi meeskond. . .

Usutakse ikka veel N. Liidu rezhiimi liberaliseerimisse. Usutakse, et pealekasvav "tehnokraatide" põlvkond hakkab nõudma muudatusi. See on ekslik lootus. N. Liitus pole vabu valimisi ega vaba ajakirjandust, kõik toimub nii, nagu seda soovib partei.

USA-s oli suur skandaal mõnede mikrofonide pärast. Ärge unustage, et mikrofonide asetamine praktiliselt kõikjale on N. Liidus igapäevane ja harilik nähtus, sellega ollakse harjunud. Igale N. Liidu külastajale mängitakse ette hästilavastatud komöödiat. Meie kuulsa põhiseaduse tähtsamad punktid pole liialgi leidnud teostamist, mitte ühelgi päeval. Otsustajaks on väike, salajane inimgrupp, kelle otsused tabavad kodanikke järsku nagu välgulöök. Kuidas võib usaldada nende isikute allkirju mõnel lepingul?

Tõeline detente peaks omama kolm omadust: Peaks lõppema mitte üksi relvastumine, vaid ka igasugune vägivalla kasutamine. Teiseks peaks lepingu täitmise kontroll alluma vabale seadusandlusele ja vabale ajakirjandusele. Kolmandaks tuleks lõpetada mn. ideoloogiline võitlus, mis tegelikult on liitlaste sõlmamine nende seljataga.

Ainult kindel vastupanek hoiab ära kommunistliku agressiooni. Tuletagem meelde vastavaid näiteid: Berliini blokaadi puhul 1948, Koreas 1950, Kuuba kriisi puhul 1962. Kõigil neil juhtudel võttis N. Liit, kohates kindlat vastupanu, saba jalgade vahele ja taganes "rahu huvides". Ka soomlaste kindel vastupanu talvesõjas päästis Soome iseseisvuse.

Marksismist räägitakse ainult läänemaailmas, raudeesriide taga on see ainult rumal nali, keegi ei võta seda enam tõsiselt. Uus põlvkond kasvab peale ja selle nõudmised inimvahaduste saavutamiseks kasvavad järjekindlalt. Argem rääkigem enam riigi "sisemistest asjadest". Tänapäeva keerulises maailmas pole enam olemas "sisemisi asju", kõik läheb korda kõigile.

Meie, N. Liidu teisitimõtlejad (dissidendid) võtteme paljaste kätega, meil pole relvi ega organisatsiooni. Meil on olemas ainult kindlus südames ja meie kogemused viimase 50 aasta jooksul. (EPL: A1).

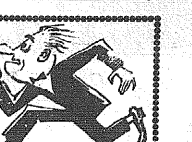

Ei ole mõtet joosta piletisabasse, kui pilet on õigel ajal ostetud

HUGO RAUDSEPPA "MIKUMÄRDI"

etendusele:

Stockholmi ABF-i Teatrisaalis

Sveavägen 41

Laupäeval, 31. jaanuaril kell 19
Pühapäeval, 1. veebruaril kell 17
Pühapäeval, 8. veebruaril kell 17

Piletite eelmüük Eesti Kultuuri Koondises, Eesti Majas, tel 08/11 31 16 ja Välis-Eestis, Lilla Nygatan 8, tel. 08/11 50 40.

Göteborgi Konserthoone Stenhammari

saalis, laupäeval 14. veebr. kell 19. Piletite ettetellimised tel. 031/29 01 54 ja 031/26 29 77.

Boråsi Engelbrekti Koolis

pühapäeval, 15. veebr. kell 15

Piletite ettetellimine tel. 033/12 83 52.

Eesti-rootsi kunstinäitus Södertäljes

Jaanuarikuu 24-ndast kuni 1. veebruarini 1976 esitavad Södertälje kunstihallis (Kanalgränd) eesti-rootsi kunstnikepere Törnerid — Åke ja Evi (Kain) ja nende tiitar Disa — oma toodangust ishtilõike.

Åke on kunsti õppinud Stockholmi kunstiülikoolis 1953—58. Tal on olnud ajavahemikul 1961—1970 viis iseseisvat näitust ja ühisnäitus Svegaleriis 1973. Tema töid on Mod. Museetis. Käesoleval näitusel on esitatud 32 tööd, mis on stiililt modernsed, on inspireerivad ja köitvad. Probleemid on lahendatud humoristlikul viisil.

Evi Törner on õppinud kunsti Signe Barthi kunstikoolis 1952—55. Tema röömsavärvilised kevade- ja suve-maastikud Õlandi motiividega, teostatud akvarellis, pastellis ja õlis, on sümpaatsed ja kodused. Esitatud on 40 tööd.

Disa Törner studeerib praegu kunsti Nyckelvikskolas. Tema humoristlik-kelmikad nukud panevad vaatleja naerma. Materjalina on kasutatud puud, korki, kõit jne. Esitatud on 51 tööd. Kõigi väljapandud tööde hinnad on mõõdukad. Kogu näitus jätab kevadiselt värske ja röömsa mulje. (ST)

EESTI KULTUURI KOONDIS

POSTGIRO 57588

• Kohalik elu

GÖTEBORG

Mikiveri näitus

Göteborgi Eesti Maja Klubi teatab, et neljapäeval, 19. veebr. kl. 19 avatakse E. Majas kunstnik Olev Mikiveri tööde näitus. See on avatud 19—29 veebr. ja sissepääs on vaba. Tere tulemast.

GÖTEBORG

Klubi suletud

Eesti Maja Klubi juhatus teatab, et ettetulnud asjaolude tõttu on klubi ruumid suletud neljapäeval, 8. veebr. ja kolmapäeval, 11. veebr.

GÖTEBORG

Kunstiring

Göteborgi Eesti Maja Klubi ürituste raames alustab tegevust kunstiring neljapäeval, 12. veebr. kl. 19 Eesti Majas, Drottningg. 27.

Kunstiringi töökavas on Rain Rebase poolt korraldatav eesti kunsti ajaloo lühikursus, samuti näituste ja kunstimuuseumi külastamine.

Kui leidub küllaldane arv soovijaid, moodustatakse õppering neile, kes kavatsevad reisida Vahemeremaadesse, Kreekasse ja Itaaliasse.

Lähemat informatsiooni annavad Jaan Järv, tel. 44 11 56 ja Viitri Oluper, tel. 54 82 58.

HELSINGBORG

Naisringi peakoosolek

Helsingborgi Naisringi peakoosolek toimub 1. veebruaril 1976 kell 15.30 "Kärnpunktenis", Långvinkelsgatan 26.

HELSINGBORG

Tänuavaldus

Äsja lõppenud eduka Eesti Raamatuaasta raamatunäituse heaks kordaminekuks aitasid tõhusalt ning mitmekülgselt kaasa Rootsi Eesti Raamatuaasta komitee, Eesti Kultuuri Koondis, Eesti Kirjanike Kooperatiiv, kunstnik Olev Mikiver ja arvukas Helsingborgi eestlaspere nii kaasaaitajatena kui külastajatena. Suur, suur aitäh ja tänulik käesurve Teile kõigile osutatud abi eest!

Lõuna-Rootsi Eesti Raamatuaasta toimkond.

Veebruarikomitee.

KUMLA

Peakoosolek

Kumla Eesti Seltsi korraline aastapeakoosolek on pühapäeval, 1. veebr. kl. 15 Folkets Husi C-saalis. Päevakorras koosoleku rakendamine, 1975 aruanded, 1976 liikmemaks, 1976 tegevuskava ja eelarve, valimised põhikirja ja kodukorra kohaselt, läbirääkimised.

Kui koosoleku väljakuulutatud ajaks kvoorumit koos ei ole, peetakse koosolek samas kohas ja sama päevakorraga pool tundi hiljem, olles otsusevõimeline vaatamata osavõtjate arvule.

KUMLA

EV aastapäev

EV aastapäeva aktust tähistatakse 22. veebr. Kumla Eesti Seltsi ja ERF Kumla osakonna ühisel korralduse Folkets Husi Gillesaalis kl. 14. Aktuseköne hr. Paaliit Kumlast, klaveripalu hr. Käärmalt Örebrost, ühislaule ja deklamatsioone. Sissepääs tasuta.

STOCKHOLM

Vabariigi aastapäev

Pühapäeval, 22. veebruaril, algusega kell 14:00, korraldatakse Kontserthoone suures saalis Eesti Vabariigi aastapäeva kontsertaktus rikkaliku kavaga. Aktuseköne peatolmetaja Juhan Koklalt ja rootsikeelne sõnavõtt Folkpartei esimehelt, riigipäeva liikmelt Per Ahlmarkilt. Avasõna ütleb eesti üliõpilaskonna esindaja Tanel Moora.

Kontsertosas esinevad Stockholmi Eesti Meeskoor ja Naiskoor ning lauluvõistlusolistid.

Pääsmete eelmüük toimub Eesti Majas nii Rahvusfondis kui ka Kultuuri Koondises tavalisted bürootundidel.

Et vältida tülikat sabasseismist aktusepäeval Kontserthoone vestibüülis — hankige pääsmed aegsasti eelmüügilt!

STOCKHOLM

Pensioniäride kokkutulek

Pensioniäride ühingu liikmete kokkutulek toimub teisipäeval, 10. veebr. kl. 13 Eesti Majas, Walling. 34. Peakoosolek, aruanded, eelarve, valimised. Osa võtta soovijatel on registreerimine vajalik hilj. reedel, 6. veebr. Tel. 38 68 60, 81 53 73 ja 26 58 22.

STOCKHOLM

REE Naisringile

Esinduse Naisringi aastapeakoosolek peetakse kolmapäeval, 4. veebr. kl. 17.30 REE ruumes, Sandhamnsg. 1. Kõik liikmed teretulnud.

VESKIJÄRVE

Saunapäev

Veskijärve vihasaun on kõetud laupäeval, 31. jaanuaril kl. 12—16. Leilisõbrad nii lähedalt kui kaugelt on teretulnud.

Esto-76 Spordikomitee eeltööd on täies hoos

Aastavahetusel pidas Spordikomitee oma esimehe Heino Maasikase juhtimisel töökoosoleku Lakewoodis, millest osa võtis 22 erialajuhti ning komitee liiget. Kõik spordialad olid esindatud. Koosolekule esitatud aruannetest selgus, et kõikidele üritustele on olemas võistluspaigad ning kindlaks määratud võistlusajad.

Erialade juhtide järgmiseks kohustuseks on välja töötada üksikasjalikud juhtnöörid võistluste läbiviimiseks. Tähtpäev selleks on 1. veebruar s. a. Kohe pärast seda koostab Spordikomitee võistluste kava, mis läheb ülemaailmsele levitamisele. Võistlusteks eelregistreerimine toimub ajavahemikul 1. märts kuni 15. mai s. a.

Pallimängude alakorraldajate soovil on kõigil võrk- ja korvpalli mees- ja naiskondadel võimalik endid registreerida juba nüüd. Võrk- ja korvpalli klasside vanusemäärake on noored (18. a. ja nooremad) ja vanad (19. a. ja vanemad). Nõudeks on, et vähemalt üks võistleja vanemates on eestlane ja et võistleja deklareerib oma meeskonda kuuluvust enne 15. maid s.a. See viimane nõue on selleks, et vältida kohapeal (Baltimores) kombineeritud võistkondade toomist. Kõik võistlejad esinevad ühtlases võistlusdressis, kandes reeglipäraseid numbreid. Võistluste süsteem oleneb osavõtjate meeskondade arvust. Võistlused on lahtised piiramata arvu meesja naiskondade osavõtuks. Pallimängudest osavõtuks registreerida Spordikomitee aadressil: Heino Maasikas, 1821 Attaya Road, Lakewood, New Jersey 08701 (telefon 201-364-3297).

Kontakt Kanadaga koostööks on loodud. Mitmed Kanada spordiregulastest on juba lubanud oma kaasabi ESTO-76 spordivõistlustel ja ka vajalike võistlustarvete muretsemisel. ESTO-76 ootab eriti rohket Kanada nooruse osavõttu Spordikomitee üritustest.

Puht sportlike üristuste kõrval võtavad sportlased osa ka ESTO-76 avatseremooniast, spordivõistluste pidulikust avamisest kolmapäeval, 7. juulil enne kergejõustiku võistlustega alustamist ning rongkäigust laupäeval.

Koosolek kinnitas ülemaailmsete spordijuhtide nõupidamise ajaks reeda, 9. juuli kell 14.00 ning volitas esimeest H. Maasikast nimetama ESTO-76 Spordikomitee juurde kolme maa esindajast koosneva isikute kogu, kes lahendaks kõiki vajalikke võistlustesse puutuvaid arikõsimusi või arusaamatusi. Samuti kinnitati spordivõistlustest osavõtu registreerimise maksud. Igast spordialast (kergejõustik, ujumine, j.n.e.) noorem kui 19-a. osavõtja tasub ühe dollari. Kõik 19-a ja vanemad tasuvad kolm dollarit. Noortemeeskondade maksuks on 10 ja vanade meeskondade maks 15 dollarit. Golfivõistlustel lisandub stardimaksule veel 6 kollarit stardimaksuna. Kõigile kolmele esikohale tulnuile on kuld-hõbe-pronks ESTO-76 spordimedalid.

Eriaruandega ESTO-76 Spordiballi osas esines balli üldkorraldaja Ülo Lepik. Pärast mitu kuud kestnud läbirääkimisi ESTO-76 Peakomitee, Spordikomitee ning Baltimore linnavalitsuse ja äriringkondadega on langetatud otsused, mis tagavad ballikülalistele parimad ning ühtlasi kõige soodsamad tingimused sellest pidulikust üritusest osavõtuks. Balli puhuks on suur ning avar õhujahutusega Civic Centri pidusaal rahvusliikus "pidurüüs". Enne balli algust toimub kõrvalruumides "koktelli-tund" eeskuljuliku serveerimise ning jookidega. Lauad suure pidusaali põrandal ja rõdudel on 10—14-liikmelistele gruppidele. Õhtusöök serveeritakse vilunud teenijaskonna poolt ja see on koostatud Baltimore parima ning kuulsaima firma poolt. Baarid on üles seatud selliselt, et ei tekiks takistusi nende külastamisel. Tantsuks mängib kuulsa nimega suurekoosseisuline orkester. Balli kava on õhtukohane. Ballist osavõtt on õhtukohases riietuses ja pääse üksikisikult on 25 dollarit. Pääsmed on juba trükitud ja nende levitamist alustab ESTO-76 majandustoimkond ja Spordikomitee kohesel.

Ballist osavõtt on täiskasvanule. Osariigi seadused ei luba alla 18-a. osavõttu avalikest kokkutulekuist, kus pakutakse alkoholilisi jooke. Seepärast, nooremad võivad ballist osa võtta ainult koos nende vanematega ja vanemad vastutavad nende käitumise eest. Noortetoimkonna poolt on Esto-76 kavas rida teistlaadseid üritusi, mis peaksid rahuldama noorte soove ja huvisid.

Miks on ballist osavõtt nii kallis? Peamine balli kulu seisneb õhtusöögis, osariigi maksudes, siis orkestri ja esinejate kulu, Civic Centri teenistujate tasud jne. Jookide osa kogu kulus on väike. Spordikomitee soovitab juba nüüd astuda samme laudkondade moodustamiseks. Lähemas tulevikus saadetakse veel lisainformatsiooni balli kohta.

5 500 krooni muusikakooli õpilasele

Norrköpingis surnud Lembit Tuniku mälestuskapitalist tuleb 1976.a. väljaandmisele järjekordne stipendium ühele kõrgemas muusikakooli õpilavale eesti päritolunga muusikaõpilasele.

Kirjalikud soovivaldused stipendiumi saamiseks esitada ühes vajalike tõenditega hiljemalt 15. veebr. s.a. Eesti Laenu-Hoiuühisusele aadressil: Box 16318, 103 26 Stockholm.

Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse soodustus EPL tellijatele

Nagu varem teatatud, on Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse liikmetele ka tänavu kohaldatud tellimissoodustus Eesti Päevalehe tellimisel nendele liikmetele-hoiukonto omanikele, kel 31. detsembril 1975 oli Stockholms Sparbankeni hoiuarvel vähemalt 2.500 krooni (leibkonna kohta saab ainult üks perekonnaliikmeist soodustuse). Soodustus on kr. 30:— suurune ja see arvestatakse hoiukonto omaniku kasuks, kui alloleva kupongi täldetult saadate Eesti Laenu-Hoiu Ühisusele hiljemalt 1. veebruariks. Kupongile tuleb lisada vastava tellimisraha sissemaksu kviitung kas originaalis või fotostaatkooplas.

Saata: Eesti Laenu-Hoiu Ühisusele, Box 16 318, 103 26 Stockholm

Hoiukonto omaniku nimi.....

Sünniaasta .....

Hoiukonto nr.....

Tänav.....

Posti nummer.....

Koht.....

Eesti Päevalehe tellimiste eest tasutud kr .....

Lisa: posti või talituse kviitung: .....

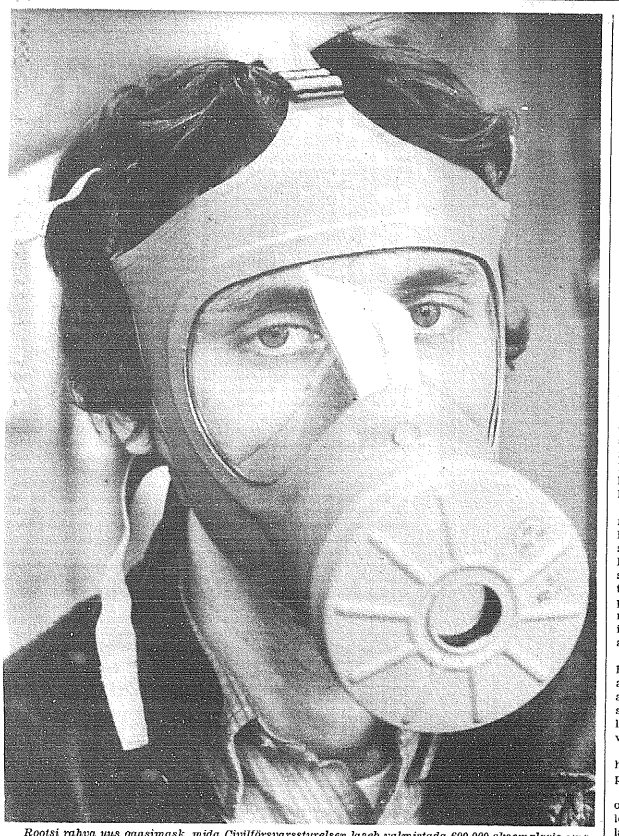

Rootsi rahva uus gasimask, mida Civilförsvarsstyrelsen laseb valmistada 600.000 eksemplaris oma ladude täiendamiseks, näeb selline välja. Varem tellitud miljon maski vanemast tüübist lisandunud. Tagavarad ei ulatu aga veel kogu rahva varustamiseks, kuid maskide arvu suurendatakse järk-järguliste tellimistega ja krediitidega. Tsiviilkaitse peadirektor arvestab vajadust 7,5 miljonile maskile, millest pool miljonit eraldi konstrueeritakse lastele. Vastav konstruktsioon sarnaneb "maailmaruumiriietusele".

"Annaks Kreml Balti rahvastele vabaduse väheneks pinevus"

"Helsingi konverents – saatuse iroonia" – selle pealkirja all analüüsib Augustin Souchy sündikalistide ajalehes "Arbetaren" olukorda, kus enamikus kommunistlikult või sotsialistlikult juhitud Euroopa riigid kiidavad heaks päris vanas stiilis imperialistliku poliitika. Midagi pole paremaks muutunud. . .

Lõuna- ja Kagu-Euroopa on kommunistlik. Skandinaavia riikides, Inglismaal ja Austrias on sotsialistide poolt juhitud valitused, Hollandis ja Belgias osaliselt sotsialistlikud. Prantsusmaal õnnestus sotsialistide ja kommunistide blokil peaaegu võita presidendivalimistel. Itaalias on kommunistidel ja sotsialistidel kokku parlamendis enamus.

Marx peaks, kui ta tänapäeval ellu ärkaks, olema uhke oma saavutustele. Kas ta olukorraga rahul oleks olnud, on teine asi. Enamus konverentsil oli igal juhul kommunistide-sotsialistide käes.

Aga: Marksistlikus Ida-Euroopas valitseb rahulolematus, kohati tardumus, passiivne vastupanu rezhiimile. Seltsimees Brezhnev ei ole üksi kompartei sekretär – ta valitseb ka suurt tsaaririigi pärandit. Punane imperialism tahab edasi valitseda riiki, mis on üle võetud valgelt imperialismilt, see on võimalik ainult sõjalise jõu abil.

Mao, suur marksistlik vend Hiinas, nõuab tagasi neid maaalasid, mis tsaaririik hiinlastelt anastas. Amuuri jõe ääres seisavad vene ja hiina punaarmeelased reivastatuina teineteise vastas.

Kas nad ootavad, et Karl Marx hüüaks neile: "Kõikide maade proletaarlased, minge laiali!"

Ka Euroopas, isegi oma riigis, on Kremlil sisepoliitilisi probleeme. Baltikumis nõuavad eestlased, lätlased ja leedulased endile tagasi rahvuslikku enesemääramist.

Pärast vene revolutsiooni võitu ehitasid Kremli valitsejad üles vägeva sõjamasina. Seda kasutati alguses enesekaitseks, kuid hiljem hakati selle abil levitama kommunistide poolt paremaks peetud maailmakorda teistes maades. Avalikult ei ole punaarmee julgenud alustada võitlust "maailmakapitalismi" vastu. Selle asemele on okupeeritud väikesi naaberriike, et neid sundida vastu võtma "ainuõiget kommunismi" tarkide ja kunilpidujate poolt pakutavate argumentidega. See toimub printsiibi järgi: "Kui sa ei taha olla mu vend, siis ma löön su pea puruks!" (Näited: Ida-Saksamaa, Ungari, Tshehhoslovakkia).

Helsingi konverentsi otsuste sihiks oli vähendada pinevust riikide vahel. Pinge tekib, kui üksikud rahvad, grupid või riigid katsuvad suruda teistele peale oma tahet või hankida endale kasu. Kui Kreml viiks ära oma väed naabermaadest ja annaks balti rahvastele tagasi nende rahvusliku Menesemääramise õiguse, väheneks pinevus Euroopas. Oma rahvast rõhuvate diktaatorite suus on teistele rahvastele suveräänsuse nõudmine häbematu silmakirjalikkus. Seda pole ainult alati küllaldaselt tähele pandud.

Lääne-Euroopa rahvaste esindajad oleksid pidanud Helsingi konverentsil nõudma, et igal rahvuslikul grupil oleks õigus vaba, rahvusvaheliselt kontrollitud rahvahääletusel ise määrata oma olukorra üle. Samuti oleks nad pidanud väitma, et ühelgi valitsusel pole õigus sõjaliselt okupeerida ühtki maad ilma rahvusvaheliselt kontrollitud rahvahääletuseta.

Tegelikult jätkasid Helsingis kokku tulnud "sotsialistlike" ja "kommunistlike" riikide esindajad oma eelkäijate imperialistlikku poliitikat. (EPL/AI)

• Vastukarva

MIS VAHE ON tänapäeva ja kolmekümnendate aastate maailmapoliitika vahel? 30–40 aastat muidugi – ja mõned muutunud nimed.

Hitler marsib Reinimaale – lääneliitlased protesteerivad. Hitler anastab Austria – lääneliitlased protesteerivad. Hitler ähvardab Tshehhoslovakkiat – Chamberlain tõttab Hitleri jutule ja teeb kokkuleppe (sel ajal ei tuntud veel sõna "detente"). Hitler anastab Tshehhoslovakkia – lääneliitlased protesteerivad.

30–40 aastat hiljem:

Hrushtshov surub maha Ungari mässu – lääneliitlased protesteerivad. Hrushtshov ehitab Berliini müüri – lääneliitlased protesteerivad. Brezhnev ei pea kinni Vietnami rahulepingust, tema relvadega anastatakse kogu Lõuna-Vietnam- lääneliitlased ei protesteeri. Brezhnev saadab kuubalased ja oma sõjavarustuse Angolasse – Kissinger tõttab Brezhnevi jutule, et kinnitada "detente'i" ja "päästa" kokkulepet.

Läänes kardetakse "külma sõda" – idas ei kardeta midagi, igal juhul mitte ainult protesteerijaid, idas tegutsetakse.

Henry Kissinger, kus on su vihmavari, mille all lubada "rahu meie päeviks"?

USA Vene asjatundja ütleb: N. Liit on ainus 19. sajandi impeerium, mis on üle elanud tänapäevani ja aina kasvab. See on tagasi võitnud kõik Esimese maailmasõjas kaotatud alad ja lisaks veel palju juurde. Detente on tänapäeva München. . .

KUUBA KOMMUNISTLIK PARTEI võttis oma konverentsil vastu seisukoha, et Kuuba ühiskond peab arenema süsteemi järgi, mis valitseb N. Liidus. Seal said "vabadusmeelsed" kommunistid Rootsi poliitilise areeni vasakul serval! Nad võtavad oma juhtnõorid ja ideoloogia Pekingist.

PEKINGIL ON HEA VAHEKORD Tshili huntaga, väidab ajakirjandus. Miks mitte? Chile junta hävitab ju peamiselt Moskva-kommuniste. See on pragmatism.

Mis tähendab pragmatism? Pragmaatik on (teatmeteste järgi) inimene või valitsus, kes arvestab ainult oma tegude praktiliste tulemustega ja viistab (rootsi keeles, "skiter i") põhimõtetele. Seal said "vabadusmeelsed" kommunistid!

Aga ega nad sellest välja tee. Tõsiusklik inimene või ideoloogia lelab alati argumente. Ja kui faktid argumentidele vastu käivad, siis häda faktidele (s.t. siis salatakse faktid maha). Mida N. Liit on juba ligi 60 aastat teinud.

MARIKA STIERNSTEDT jutustab oma mälestuses stseenist Pariisis 20-date aastate alguses. Noores Leedu vabariigis käinud prantslane jutustab oma elamusi ja on vaimustatud noore rahva saavutustest. Seltskonnas vibiv poliitiline pagulane Aleksander Kerenski tõusebpüsti ja teeb juriidiliselt, loogiliselt ja poliitiliselt selgeks, et iseseisev Leedu riik on "võimatus".

Oma "emamaast" (loe: Venemaast) lahutatud väikerilk ei seisa kultuuriliselt, poliitiliselt ega majanduslikult üleval.

Kerenskil polnud sel ajal õnneks muid argumente kui sõned. Tema järglased tulid 20 aastat hiljem tankidega ja demonstreerisid, et vihatud sotsiaaldemokraadil oli "õigus".

Kuidas öeldi vanasti: Kratsi venelast ja tatarlane tuleb välja. Üticksime pigem: Kratsi venelast ja suurvenelane tuleb välja. Võib-olla aitavad tatarlased s.t. hiinlased. . . Kui need ainult hullemad pole.

"Jumal valitseb maailma ja mina Mikumärdit", ütleb Jaak Jooram. "Mõlemale öeldakse sõna. Ja ligimene on kena inimene, kui ta hästi kaugele holab. . ."

Jooram ütleb veel palju. Mingem kuulama!

TIMMUKUKU

– – –

ALKOHOL ja ALKOHOLISM

(Kokkuvõte dotsent Inna Salumi ettekandest kasvatuspäeval 3. jaanuaril 1976. a. Stokholmis.)

Diskussioonid alkoholi ja alkoholismi puutuvate küsimuste kohta on tihti laetud moraalse indignatsiooniga. Mõistet alkoholism defineeritakse tihti sotsiaalsete ja moraalsete-eetiliste kriteeriumite abil. Alkoholistideks peetakse neid kes ühenduses alkoholi tarvitamisega blameerivad end seltskonnas, jätavad lohakusse oma töö, rikuvad oma majandusliku seisukorra, häirivad rahu kodudes ja tänavatel jne. Selliste kriteerimite abil ei saa identifeerida kõiki alkoholiste.

Alkoholismi bioloogiline-meditsiiniline definitsioon lähtub tõsiasjast et alkohol kuulub ainete hulka millel on stimuleeriv ja rahustav toime jamille tarvitamine võib tuua kaasa sellest ainest olenevuse. Estmene samm sallise olenevuse arenemisel on tolerantsi tõus. Teatud piirides varieerub tolerants algusest epale.

Alkoholiga harjunud isik võib juua tunduvalt rohkem kui mitteharjunu enne kui ta hakkab näitama ilmseid purjusoleku tundemärke. Ka võime alkoholi metaboliseerida võib tõusta tunduvalt. Tolerantsi tõus toob kaasa et alkoholiga harjunud isik peab jooma rohkem kui varem kui ta tahab saavutada samu subjektiivseid efekte kui ennem.

Kui konsumtsiooni hakatakse tõstma võib alkoholi tarvitamine muutuda harjumuseks ja lõpuks tunduvaks vajaduseks. Ühenduses sellega muutuvad joomistavad – mõned kaotavad võime piiri pidada ja maabuvad ikka ja jälle alkoholiperioodides, teised joovad enam-vähem pidevalt. Istkuid, kes kuuluvad viimatimainitud kategooriasse ei peeta tihti alkoholistiks nende võime juua seltskonna poolt enam-vähem aktsepteeritud viisil võib kaua olla võrdlemisi intaktne, nende olenevus alkoholist võib sellele vaatamata olla raskekujuline.

Lõplikuks märgiks selle kohta, et on tegemist alkoholismiga, võib lugeda avstinensisümptomite ilmnemist, s.t. "peaparanduse" vajaduse arenemist. Abstinensisümptoomid, näiteks käte värin, higistamine, südamekloppimine, unepuudus, hirm ja ängistus võivad olla väga intensiivsed. Raskekujulise alkoholismi korral võib alkoholi tarvitamise äkiline lõpetamine tuua kaasa elukardetavaid haigusjuhtumeid.

Alkoholismi meditsiiniline definitsioon ei ütle midagi alkoholist oleneva isiku moraalsete-eetiliste omaduste või sotsiaalse kapatsiteedi kohta. Alkoholistide hulgas leidub väga erinevaid inimesi ja inimesi kõikidest sotsiaalsetest klassidest. Varem või hiljem toob alkoholism alati kaasa sotsiaalseid raskusi. Selleiste raskuste kraad varieerub aga laiades piirides. Kõik need, kes end purjuspäi blameerivad, ei ole alkoholistid. Võime juua suuri alkoholihulki, ilma et käitumine äratab ebasoovitavat tähelepanu, võib olla üks esimesi märke mis näitab et alkoholiga läbikäimine võib areneda ohtlikus suunas. Nagu nimetatud varem, teatud võime "piiri pidada" karakteriseerib ka paljusid alkoholiste.

Paljud faktorid võivad viia selleni, et inimesed hakkavad tarvitama alkoholi sellistes kvantiteetides et nad muutuvad alkoholist olenevaks.

Ühiskonnad, kus alkohol on kergesti kättesaadav ja kus seda tarvitatakse tihti, produtseerivad rohkem alkoholiste kui ühiskonnad kus joomine ühel või teisel põhjusel on piiratud.

Valmne pinge, hingelised konfliktid ja kriisid võivad tuua kaasa, et hakatakse otsima abi stimuleerivatest ja rahustavatest ainetest. Gruppides, kus alkoholi tarvitamine on üldiselt aktsepteeritud, on risk suur et abi otsetakse just alkoholist. Tõsiasi, et meeste hulgas siiani on tunduvalt rohkem alkoholiste kui naiste hulgas, on ühenduses siiani kehtivate tavadega.

Naised, kel on vajadus rahustavate ainete järele, kasutavad eeskätt rahustaviaid tablette. Peale selle, siiani ei oie tuntud ühtegi hingelist häiret mis reegliparaselt tooks kaasa alkoholismi. Nimetama peab ka et vastupidi eriti viimasel ajal levinenud arvamistele ei saa alkoholistide hingelisi probleeme alati vaadata kui alkoholismi põhjuseid.

Paljudel juhtudel on ilmne et närviilsed häired, mured ja raskused on arenenud või halvenenud paraleelselt alkoholi tarvitamisega. Nagu paljud teised narkootilised ained on alkohol petlik abiline. Initsiaalse leevenduse eest tuleb maksta aina kõrgemat hinda. Alkoholistid ei joo alati lõbu pärast vaid sellepärast et nende võime fungeerida ilma alkoholita on redutseeritud.

Arutades alkoholismi põhjuseid on siiani peamiselt pööratud tähelepanu küsimusele mis viga on inimestel kes kalduvad jooma liiga palju. Ülaplajuiskuteeritud oletusi on et alkoholistidel on mingid kaasasündinud ainevahetuse häired. Siiani pole kellelgi õnnestunud selliseid häireid leida. Küsimus on kas peab otsima just mingit viga või häiret.

Alkoholi subjektiivne effekt ei ole tõenäoliselt sama kõikide juures. Kui alkoholi toime ei tundu eriti positiivne on risk sellega harjumiseks väike. Veel väiksem on risk kui alkoholi tarvitamine varakult toob kaasa kehalisi ja hingelisi ebameeldivusi.

Alkoholi liigse tarvitamise põhjused on paljudes osades tundmatud. Juba nõud on aga küllalt alust toonitada et alkoholismiprobleemi peale on põhjust vaadata asjalikult, ilma moraalitsemiseta.

Alkoholi tarvitamine on levinenud. Vähemalt ühel kümnendikul meestest ja mõnel protsendil naistest on raskusi alkoholiga. Asjalik informatsioon alkoholi puutuvate küsimuste kohta võib parandada me võimalusi end kaitsta. Kui hakkavad ilmnema ohtlikud sümptoomid pole põhjust end tunda alaväärtuslikuna vaid nii ruttu kui võimalik alkoholiga läbikäimine lõpetada.

Raamatusõprade ühing trükiteoste propaganda parandamiseks Eestis

Juba üle aasta tegutseb Eestis Raamatusõprade Ühing. Selle eesmärgiks on põhikirja kohaselt kaasaaitamine raamatute ja teiste trükiteoste propaganda parandamiseks, nende aktiivseks kasutamiseks töötajate kommunistlikuks kasvatamiseks, kirjanduse levitamisel ja raamatusõprade ühendamiseks ning nende tegevuse koordineerimiseks.

Eesti ajakirjanduses kinnitatakse, et raamatupropaganda olevat vajalik eesti kirjanduse tutvustamiseks. Eriti hoogu olevat andnud V. Maamäe ja A. Vassari uurimus, et N. Liidus elab väljaspool Eestit umbes 70.000 eestlast ning selletõttu soovitakse selle ühingu hoole alla võtta kõik N. Liidus olevad eesti keelt lugevad kodanikud. Paljudel neist ei olevat püsivat kontakti kodukohaga ja raske on kätte saada uudiskirjandust.

Nende inimeste hulgas olevat palju eelmisel sajandil ümberasunud huvitava saatusega kaasmaalasi.

Ka olevat eesti kirjanduse tutvustamine ja levitamine Eestis elavate teiste rahvuste hulgas ikka veel puudulik, vaatamata sellele, et vene keelde tõlgituna ilmub üha rohkem teoseid.

Tulevikus on ettenähta sihikindel ja koordineeritud iga inimeseni ulatub raamatupropaganda.

Tegemist olevat asjahuviliste vabatahtlike ühinemisega vaimse rikastamise eesmärgil, kus peamiseks teguriks olevat just raamat ise. Loodetakse, et sellest on liikmelle siiski tulevikus kasu, kuna organiseeritud raamatusõber saab talle meeldiva ja vajaliku raamatu tulevikus hõlpsamini kätte.

Kuid raamatusõbrad organiseerivad ka pruugitud raamatute ostu ja müüki ja selgitavad raamatute vahendamise probleeme.

Ühingul on liikmemaksuks 30 kopikat ja alla 15 aastased gruppidena on liikmemaksust vabastatud.

Praegu on kodumaal registreeritud 8000 üksikliiget ja 300 grupplliiget. Ka koolid on aktsioonile kaasa lõõnud.

Veel üks auhinna teema

Eesti Teadusliku Seltsi Rootsis teatab, et ta meie lehes 13. detsembril 1975 avaldatud auhinnatöö-teemadele lisaks kuulutab veel välja teema "Eestlase vaimne heloomustus ja selle põhjendus Oskar Looritsa töödes".

Teemale on välja pandud Eesti Ülõpilaste Seltsi Rootsi Kooduste. Aadu Lüüsi ja Olaf Kibe ühine auhind kr. 2000:-. Kirjutada võivad teemale eesti ülõpilased ja ka need eesti soost isikud, kes paguluses on juba ülikooli lõpetanud. Juhendajaks on professor Gustav Ränk (aadress Friheregatan 40, 162 34 Vällingby, tel. 08/38 58 53).

– – –

Karsi eestlane Adelaides

Ajakirjanduses on palju juttu olnud Türgi eestlastest. Üks seal sündinuist, Jüri Kotkas, elab praegu Adelaides. Ta vanemad rändasid Karsi lähedal olnud eesti asundusse nagu teisedki sealsed eestlased 1887–1888.a. toimumud Türi-Vene sõja järele.

Juuli Kotkas elas kõlas oma 8 esimest eluaastat. 1910 rändasid ta vanemad sealt Altaisse, Kaug-Idas. Seal ta kasvas ja abielius hiljem maadleja J. Kotka isaga.

Ta kõneleb, et Türgist ei mäleta ta muud kui poollagunenud ta ta muud kui poollagunenud elamuid, poriseid teid, rohkeid vargaid ja kurje koeri, kes neid kaitsnud türklaste vastu. Juuli Kotkas pole kunagi Eestis olnud, pole ka eesti koolis käinud. Keele õppis ta emalt. Hiljem on ta oma keeleoskust nõipalju täiendanud, et ta luuletanudki emakeeles, andes ajajooksul Adelaides omal kuiul välja mitu luulekogumikku. (VE).

Noori Metsakodus rajurite talipäevadel. Vasakult Alar Lõoke, Ann Varma, Georg Metsalo, Leena Haagma, Jaak Kailak, Riina Ojasoo, Ürmas Merelaid ja Liisi Raud. Käimas on "pilkemäng". (Foto Peeter Mükkla.)

Reisivõimalusi USA-s ühenduses E. Päevadega

Suvel, 5—15 juulini toimuvad Baltimore'is ülemaailmsed Eesti Päevad, ESTO-76. Rootsist väljuvad lennukid on täidetud, kuid juurdetulejaid on võimalik üle viia ka grupireisi soodustustega. Nüüd on aeg mõtelda, mida ühenduses pidustustega ülejäänud ajal USA-s teha? Nagu eelmiselgi korral on sellele mõtelnud reisi vehndav reisibüroo Nyman & Schultz mitmesugustele ringreisialternatiividele kui ka individuaalsete reiside korraldamisele. Vestlesime Nyman & Schultzi eestlaste reisi organiseeriva osakonna juhataja Nikolai Vesterstenigaga.

— Reisijad on Lend Lääände ringkirja lisana saanud kätte meie n.n. "pakkreisid", kus võimalusi on terve rida. Kõigepealt muidugi majutamine New Yorgis nendele, kes seda vajavad. Reserveeritud on teentraalselt Manhattanis asuv Parkavenüü suurhotell "Dommodore". Ja muidugi on organiseeritud ka suurlinna vaatamistuurid nii bussiga kui paadiga. Hotellist pääseb 3. juulil Baltimore'i üüritud bussidega.

— Mis on aga huvitavaim väljaspool otsest Eesti Päevade programmi?

Pean selleks suurt ringreisi ümber USA, mis juba eelmisel korral Toronto-päevade ajal leidis erilist hindamist kui võimalus Ameerikaga lähemalt tutvuda tema mitmepalgelisuses. Olin tookord ise reisijuhiks, kahjuks sel korral saan seda teha vaid reisi teise poole osas isiklikult. Kuid nii sellel kui teistel reisidel on kaasas rootsi keelt kõnelev giid.

— Mida sellel suurel ringreisil võib näha?

— Iseloomustavat kogu USA-st. Baltimorest Texase "metsiku lääne" linna Tucsoni ja Dallasesse, sealt kuulsasse meelelahutus- ja mängpõrgute linna Las Vegasesse väljasõitudega Koloraado Crand Canyoni ürgkuristikupiirkonda jne.

Siis läheme Vaikse ookeani linna Los Angelesse, kus on eas rohkeid eestlasi ja mille kõige all on filmilinnad Hollywood-ja Beverly Hills. Muidugi käiakse ka kuulsas Disneylandis, maailma suurimas tivolipiirkonnas ja San Diego kuulsas loomaaias ja akvaariumis.

Järgmine etapp on San Francisco ja selle lähem piirkond, kus m.h. asub natsionaalpark hiiglaslike redwood-metsadega. Lendame edasi mormoonide pealinna Salt Lake Citysse ja siis bussiga läbi Kaljumägede Yellowstone'i kuulsasse natsionaalparki. Tagasilend itta Chicagosse ja sealt lõpuks algpunkti New Yorki tagasi.

Reis kestab 12. juulist kuni 23. juulini, mil saabutakse Chicagosse, kust New Yorgi-reisi aega saab ise valida. Kui võrrelda eelmise korraga, siis on juurde tulnud San Diego, Yellowstone ja Salt Lake City. Päevade arv on suurem, et tempo ei oleks liiga pingutav. Reisihinda kuuluvad hotellid ja transpordid. Kuna ölikriis hinnataset oluliselt muutis, pealegi kus osa USA-poolseid soodustusi on ära võetud, siis usun, et selle ringreisi planeeritud hind 2.950 krooni pakub maksimaalset.

— Kas aga USA oma 200-aasta juubeli puhul ei paku uusi soodustusi reisimisel?

— Jah. Selleks on lennuformade 330-dollariline paushaalpilet — umbes 1500 krooni — mis võimaldab vastaval liinil reisida ilma lisatasuta kogu nende liiklusvõrgu ulatuses. Sobiv nendele, kel on mitmel pool suurte vahemaade taga sugulasi.

— Teie teine suurem reis viib m.h. Mehhikosse?

— Täpsemalt Mexico Citysse. Sobiv nendele, kes eelmisel korral tegid suure reisi. Mehhikos on oddavad hõbedast mälestusesemed ja muud suveniirid. Reis hõlmab veel San Diegot, San Franciscot, Salt Lake Cityt, Yellowstone', Jacksoni, Salt Lake Cityt ja Chicagot. Meie kolmas, C-reis läheb Floriidasse suvitusvõimalusega Maimis, Walt Disney uue hiigelmeelelahutuskoha "The Disney World" vaatamisega, dzhässlinna New Orlenasi külastamisega jne. Kuna USA-s Floriida suunas ei võimaldata reisikorraldajatele hinnaalandusi, siis on see reis suhteliselt kallim kui teised.

— Ja ühendused Baltimore'list Torontosse?

— Pärast pidustust viivad sinna charterbussid. Montreali aga, kus samal ajal toimub olümpiaad, ei saa reisisid korraldada, kuna seal on sel ajal võimatu saada hotelle — nedd on kaua enne reserveeritud olümpiamängude jaoks. Ka piletid olümpiamängudele on läbi müüdud. Nii jääb üle hea abimees — TV . . .

— Eestlaste suurreisiga Ameerikasse on muidugi rohket tegemist?

— Muidugi. Oleme selleks büroos varunud neli inimest, kes vastavad küsimistusele ja registreerivad. Tuleb vaid võtta telefonil 24 80 80 ja küsida rikasektsiooni.

— Kuidas on nendega, kes soovivad USA-s autoga ringi sõita?

— Ka see on võimalik. Meil on kontakt soliidse ettevõttega, kelle hinnad on mõistlikud. Kui nüüd keegi tahab minna USA liiklusse . . . (EPL/K).

Eestlane juhib kirikute maailmapoliitikat

NIROBI (VES) — Kirikute Maailmanõukogu täiskogu kooseleku puhul Nairobis uustleti läänemaade ajakirjanike poolt meest, kes aasta-aastalt on ikka rohkem sekkunud maailmapoliitikasse ja vahele astunud ka sõjalistes konfliktides, olgugi et temal ei ole käsutada diplise ega tennuväge, nagu usutletav ise ütles. Jutt on Kirikute Maailmanõukogu Rahvusvahelise Küsimuste Komisjoni direktorist, kelleks juba kuus aastat on eestlane Leopoldo J. Nõlius, Argentiinas hariduse saanud õigusteadlane, kes Eestist põgenes enne N. Vene teist okupatsioon ja Argentiinas on "ladina-ameerikastunud". Ta kõneleb poolitosinat võõrkeeli.

Leopoldo J. Nõluse asutise asukoht on Genfis Kirikute Maailmanõukogu peakorteris. Kõige rohkem tuleb temal tegelda kaebustega inimõiguste rikkumise prast riikide valitsuste poolt. Kuid on olnud tegemist ka sõjaliste sündmustega. Neli aastat tagasi Sudaanis puhkenud kodusõjas oli kiriklik asutis vahendajaks kokkuleppe saavutamisel sõdivate poolte vahel.

Leopoldo J. Nõluse komisjon on mõnikord pääsenud sinna, kuhu ÜN-i ja Rahvusvahelise Punase Risti esindajaid ei lastud küsimust selgitama. Nii juhtus see Iraagis, mille valitsuse peale oli esitatud kaebus kurdide vastu genotsiidi, rahvusmõrva poliitika rakendamises. Leopoldo J. Nõlius väidab: tema uurimiskomisjon leidis kaebuse Iraagi valitsuse vastu olevat põhjendamatu.

"Kuna meie oleme ülemaailmne organisatsioon, siis on meil palju rohkem informatsiooni saamise võimalusi kui seda on vend Kissingeril, kelle andmeteallikad on ainult Ameerika omad," ütles Leopoldo J. Nõlius ameerika ajakirjanikule Marjorie Hyerile. Kirikute Maailmanõukogu allasutised saavad informatsiooni liikmesmaade kirikute kesksete kaudu. Genfi peakorterist saadetakse teatava maa liikmeskirikule järelepärimine, kui seal maal tekib mingi rahvusvahelist tähelepanu äratav probleem või esitatakse kaebus valitsuse vastu. Sedalaadi küsimustes saab Kirikute Maailmanõukogu vahele astuda ainult moraalse mõjuavalduse kaudu.

Teatavasti on Kirikute Maailmanõukogu ka ise enda vastu välja kutsunud teravaid arvustusi sellega, et on andnud suuri summasid toetuseks geriljadele, peamiselt Aafrikas. Samuti väidetakse, et Kirikute Maailmanõukogu ei astu välja inimõiguste rikkumise vastu N. Venes ja üldse kommunistliku leeri riikides.

Küüditamisohvrid Kambodzhas

NEW YORK (EPL) — Hiiglaslik küüditamisoperatsioon on toimunud kommunistide poolt "vabastatud" Kambodzhas. Teatavasti algas uus rezhiim juba esimestel päevadel tegevusi pealinna Phnom Peni tühjendamisega senisest elanikkonnast, kes saadeti maale põllutööle. Selle on järgnenud sadade tuhandete sundasustamine küüditusladele Kirde-Kambodzhas.

Küüditatute hulgas on levinenud taudid ja surevus on massiline, jutustavad põgenikud, kes on saabunud naabermaale Taisse. Viimastele on asutatud laagrid. Nende jutustuste järele algasid küüditamisaktsioonid oktoobri lõpul.

• Spordikroonika

Pagulasrekordite väärtus

Juba 30 aastat oleme rääkinud pagulasrekorditest, aga ometi meil puudub instants, mis neid ametlikus korras kinnitaks. USA, Kanada ja Austraalia eestlastel on oma spordiliidud, mis registreerivad sealsete eestlaste rekordeid. Rootsi eestlastel pole sedagi. Nende spordiliitude ülesandeks näib peamiselt olevat oma liikmesorganisatsioonide ja üksikliikmete võistlustulemuste kirjapanemine. Eesti ühiskonnaga mitte kontaktis olevate sportlaste tulemuste pärast ei hakka keegi detektiivitööd tegema. Vahel on leheveergudel koguni vaidlusi siimapaistva sportlase isa ja meie spordiajakirjanike vahel: kellele kuulub öieti Kanada eestlaste rekord ühel või teisel ujumisdistantsil.

Pagulasrekord on mõiste, mida meie — arvult vähesed — spordiajakirjanikud ja statistikud kasutavad. Aga mitmete pagulassportlaste tulemused on väga kõrgest klassist ja kuuluvad õigupoolest juba teise seosesse, nimelt eesti tipptulemuste ehk absoluutsete rekordite nimestikku. Nii võistlevad näiteks kõige kõiremad eesti ujujad väljaspool Eestit. Võetagu kas või 400 m vabaujumine, kus Austraalia eestlase John Kõlasalu 4.01,44 on lausa maailmaklassist ja 12-aastase USA tütarlapse Evi Kosenkranluse 4.34,8 on samuti aukartust äratav.

Et möödunud aastal ilmus Tallinnas raamat meie kergejõustikurekorditest, tiitliga "Meie rekord" ja autoriks Erlend Teemägi, võiksimegi võrrelda rekordeid siin- ja sealpool Läänemerd. Alates a. 1949 on 8 paglast kokku 22 korral ületanud ametliku N. Eesti rekordi kergejõustikus. Huvitaval kombel on nende 8 hulgas üks kettaheitja, teised on jooksjad, kõik mehed. Jooksudes on ületatud kehtiv eesti rekord kõikidel distantsidel 100 jardist maratonini välja (ehkki mitte 100 meetril). Neist rekorditest püsib üks tänini: USA eestlase Tõnu Sepa 20,5 200 meetril, aeg joostud juba 1960, tõsi küll sirgel rajal, kuid see on tervelt 0,7 sek. parem K. Jurkatamme rekordist, ja näib, et seda ei ületata ka lähematel aastatel. Teised pagulaste tippsaavutused on püsinud absoluutsete eesti rekorditena paarist-kolmest nädalast paari-kolme aastani.

Rekordiomanikkudena esinevad järgmised: lühimaajooksudes Tõnu Sepp USA-st, Björn Jõgi Rootsist ja Ergas Leps Kanadast, keskmaajooksudes sama E. Leps ja Aser Kivisaar Rootsist, pikamaajooksudes Valdu Lillakas Inglismaalt ja Arnold Vaide Rootsist, tõkkejooksus Ingvar Marks Rootsist ja kettaheites Ain Roost kanadast. Õige lähedal absoluutsele eesti rekordile on veel olnud Peeter Matson USA-st, kellel 1965 jäi kõrgushüppere-korduist puudu vaid 2 sm, ja Anne Kärner Austraaliast, keda 1970 lahutas kuulitõukerekordist 25 sm.

Kuriioosumina võiks nimetada, et üks rootsi spordistatistik on välja arvestanud, et maailma parim heitja kombinatsioonis ketas pluss oda on just meie Ain Roost. Tema parimad tulemused on 61.24 kettaheites ja 71.70 odaviskes.

Niisiis on väikesel paguslaskonnal terve rida rekordimehi, kelle saavutused tõesti väärivad tõsist arvessevõtmist, et nad ei jääks vaid kuriioosumina paguslasajakirjanduse veergudele. (EPL/AR).

Peaministri päeviku vene spiooni osad kadusid salapäraselt

OTTAWA — Ottawas avati aastavahetusel Teise maailmasõjaaegse ja pärast sõda riiki juhtinud peaminister Mackenzie King'i päevikud avalikkusele ning nagu selgus, olid mõned tähtsad osad müstiliselt kadunud. Eriti silmatorkav oli salajase päeviku kadumine, mis käsitas N. Liidu spionaažiafääri Kanadas ning Ottawas asuva N. Liidu saatkonnaametniku Igor Gouzenko afääri vene spioonide paljastamiseks.

Kanada ajakirjanduses mainitakse, et päeviku kadunud osade suhtes valitseb müstika. Kadunud on sellised tähtsad dokumendid nagu endise peaministri Kingi päevik ajavahemikul 10. novembrist kuni 31. detsembrini 1945.

Samuti on kadunud salajane päevik 6. sept. kuni 31. oktoobrini, mis käsitab Gouzenko affäri.

Kanada riigiarhiivi osakonna juhataja Carmon Carroll, kellele alluvad Kingi päevikud, mainib, et salajane päevik, mis käsitab Gouzenko afääri, on tõenäoliselt endise Kingi abi ja tema päeviku hooldaja J.W. Pickersgill'i käsituses. Pickersgill keeldus Riigiarhiivi esindaja väiteid kommenteerimast kuid lisas siiski omalt poolt, et "selle päevikuga on mõned probleemid".

Päevikutest võib järeldada, et King tundis muret kommunistide põrandaaluse tegevuse pärast Kanadas ning kohtas selle küsimuse arutamiseks 1945. aasta septembris Kanada ametiühingute juhtidega. Samuti selgub Kingi märkustest, et et peaminister oli väga mures mobilisatsiooni väljakuulutamise pärast Kanadas 1944.aastal, kartes, et see võib viia kodusõjani.

Mobiliseeritud Kanada prantslaste hulgas tekkis rahutusi ja vastuhakke, mida ei likvideeritud süüdlaste karistamisega vaid nende veenmisega.

Peipsi äärde kolhoosnikute mudakuurort

MARIEHAMN (EPL) — Ajaleht Aland toob teate, et Eestis on asutamisel uus kuurort Peipsi järve äärde, mis on määratud kolhoosnikute puhkuseks ja mudaraviks.

Lähedased kolhoosid ja sovhoosid ehitavad kuurordi ühiselt. Tervismuda leiud olevat kohapeal kindlaks tehtud.

"Rajurite" talilaagri jääpalli (bandy) finaali võitjad: (vasakult) Leena Kotkas, Georg Metsalo, Alar Lõbu, lembit Varma, Ürmas Merelaid, Tanel Moora ja Riina Ojasoo. (Foto Peeter Mükkla).

Miks suhtutakse Rootsis diktatuuri erinevalt?

GÖTEBORG (EPL) — Göteborgs-Posteni 16. jaanuari numbris küsib Åke Svanvik Kungsbackast, et miks ei taunita kõiki diktatuure. Ta toob näitena pr. Agapovi N. Liidus, keda el lasta tütrega sealt välja. El lasta välja ka Sahharovit ega anta väljasõiduluba väikesele tüdrukule Tshehhoslovakkiast, et ta pääseks oma ahastavate vanemate juurde Rootsi.

Åke Svanvik lisab:

— Berliinimüüri äares ja piki raudeesriiet käib pidevalt hoolimat inimesejaht nendele, kes riskivad põgenemisel pigemini eluga kui lämbumisega totaalse surve all. Tuhanded inimesed on teiselpool raudeesriiet veres, vangistuses ja suures alanduses kaotanud inimlikud ja demokraatlikud õigused. Ainuüksi nende — iseenesest mõistetavate — õiguste nõudmisele järgneb ebainimlik karistus, nagu seda näitavad aktuaalsed tragöödiad Tallinnas ja Moskvas, mis kinnitavad brutaalsust ja on ainult üksikud näited tuhandeist.

— Selle julmuse ees, jatkab Svanvik, vaikib rootsi maailmasüdametunnistus, hoolimata Helsingi-kokkuleppest. Piinlikkust tekitava suusulgemisega vaikivad muidu nii valjuhäälsed vabaduse apostlid meie maal. Mispärast on nad kükakile laskunud, kui on küsimus punase diktatuuri hirmuvalitsusest? Mispärast on demokraatia nõudmine siis nii tähtsuseta, kui see puudutab punast diktatuuri? Kas me ei tohi kõiki diktatuure hukka mõista?

— Võimutsejad kommunismiparadiisis peaksid hööruma käsi ja "diktatuuri lojused" irvitama "vabastatud" maades selle ühesilmse järeleandlikkuse ja ka uute kommunistlike vägivallarezhiimide ülistamise pärast. Peale muu on Rootsi välisminister Moskva poolt vägivallaga allutatud Ungaris alla kirjutanud hukkamõistu-dokumendile rezhiimi kohta Tshiilis. Kuigi see hukkamõist on õigustatud, on see toimunud kompromiteeritud seltskonnas, mis ei tee küsitavaks mitte ainult selle väärtust vaid muudab küsitavaks ka usaduse demokraatia tugevusest.

— Ohkama peaksid küll need miljonid, kes on nõrkenud kommunismi all, sest rootsi südametunnistus ei ole küünidinud nende kannatustesse, vaid on seistud suletud silmi selle terrori ees, mida kommunistid kasutavad endid võimul hoidmaks. Selles seoses näevad sealsed rahvad seda kui mõnitust ja demokraatliku objektiivsuse puudust ühes variserliku toimega — "rõletada" punane diktatuur lambanahaga.

— Kas meie valitsus mõõdab diktatuure erinevate mõõdupudega? Kas ei peaks rõhumise ja vägivalla kraadid andma põhjust kritikaks — üksköik millise diktatuuri tüübiga on tegemist? Või on siiski värv otsustav?

Näib olevat nii, et samal ajal, kui rootsi tulumaksumiljonid voolavad üheülgselt punastele gerilljalikumistele demokraatliku kattemantli all, samuti kui diktatuurirezhiimidele idas ja läänes — samal ajal indigneeritakse ühesilmselt rahvusvahelisel areenil demokraatia ja inimõiguste esimese valvurina.

Kas ei peaks hoiatama teadmine, et ükski kommunistlik rezhiim pole tulnud võimule demokraatlikku teed mööda, ja et kõigi tulemuseks on terror ja surve, suletud piirid, totaalne tsensuur ja ebainimlikud kannatused. Teisitimõtlejad likvideeritakse, samuti kõik teised parteid.

Åke Svanvik küsib lõpuks: "Kas on taoline "idealühiskond" nii ihaldusväärt? Mispärast ei põgeneta ühelegi "vabastatud" maale?

Ülalmainitud artikkel ilmus Göteborgs-Postenis rubriigi all "Vaba sõna" (Fria ord). Sama rubriigi all ilmus 19. jaanuaril Harri Küiski kirjutis "Mispärast just Hispaania?" Ta lähtub selles massimeediumi kriitikast seoses ametiühingu-tegelase Hans Ericsoni Hispaanias viibimisega.

Harri Küisk ütleb:

— Ei mäleta, et midagi taolist oleks juhtunud, kui mehed kõrgetel positsioonidel on olnud puhkusel Jugoslaavias, kus Tito on lasknud likvideerida tuhandeid demokraate, kus Milovan Dshilas ja teised ei saa ennast vabalt väljendada, kus vabameelsed sotsialistlikud parteid on keelatud jne.

Ei ole ka kritiseeritud mehi ja naisi kõrgetel postidel, kes on külastanud Kuuba-diktatuuri, kus Castrol on rootsi ajakirjanduse järgi 15 000—25 000 poliitilist vangi, nende hulgas demokraatliku orientatsiooniga ametiühingu-mehi, kirjanikke ja teisi.

Ja muidugi — N. Liitu võib külastada, ilma et mingit kriitikat tekiks. Ja ometi on seal sadu tuhandeid poliitilisi vange, raudne diktatuur ja pealeselle rõhub Sovjet kümmekond teist maad.

Viis hispaanlast mõisteti surma, kuna nad olid surmanud kaks politseinikku. Proteste "saatana mõrvari" kohta kuuldus üle kogu maa. Peter Richter laskis maha politseiniku Tshehhoslovakkias. Ta mõisteti surma ja hukati 28. detsembril 1975. Ajakirjanduses märgiti seda umbes kümne reaga. Polnud kuulda mingit protesti "saatana mõrvari" üle. Tshehhi elu näib olevat hoopis odavam.

Ei meenu ka mingeid proteste surmamõistetute kohta N. Liidus. Ka vene elu näib olevat odav. Ja hiljuti said Eestis viis isikut kõrge vanglakaristuse ainult selle nõudmise eest, et N. Liit respekteeriks UNO inimõiguste deklaratsioni, millele ta on ise alla kirjutanud. Ainult üksikud lehed on küsimust puudutanud.

"Elukutselistel" demonstrantidel pole aega ebaõiglase jaoks, mis esineb kommunismi-diktatuurides. (MR).

Täna ja homme "Mikumärdi" Stockholmis

"Mikumärdi" etendub Stockholmis laupäeval. 31. jaanuaril kl. 19 ja pühapäeval, 1. veebr. kl. 17.

Etendused toimuvad ABF-i teatrisaalis, Sveavägen 41. Eelmüügilt ülejäänud pääsmed teatri kassas üks tund enne etenduse algust.

Ettetellitud pääsmed tulevad lunastada hiljemalt kolmveerand tundi enne etenduse algust.

A. Kasvand 85-aastane

Hiljuti pühitses Tartus oma 85. sünnipäeva iseseisvuse ajal hästituntud matemaatikaõpetaja ja mitmete matemaatika-õpikute autor või kaasautor August Kasvand.

J. Lill 70

Kumlas tähistas 70-ndat sünnipäeva Johannes Lill, kohalik seltskonnategelane ja iseseisvuseaegne Scoutspatajoni kaadriallohvitser ja viimase sõja veteran.

Joh. Lill on olnud palju aastaid Kumla Eesti Seltsi esimeheks, olles seda ka praegu. Samuti on ta innukalt olnud rakendunud Eesti Rahvusfondi, näite- ja spordiringide tegevusse.

• Leinateated

Miamis USA-s suri 7. detsembril Helen Ellmann, n-na Kruusel, sünd. 10. aug. 1896 Eestis.

Roxboros Kanadas suri 11. jaanuaril Vilma Adeliine Heinsoo, n-na Krebs.

Pirmasens Saksamaal suri 27. detsembril Eduard Lillemägi, sünd. 15. detsembril 1910 Jõhvis.

Veebruarikomitee aastakoosolekult

Lõuna-Rootsi ja Taani eestlaskonna koostöörganisatsioon — Veebruarikomitee — pidas Lundis, Eesti majas oma Esindajate Kogu koosolekut pühapäeval, 18. jaan. 1976.

Päevakorras olnud tegevus ja majandusaruanded kinnitati esitatud kujul. Valimistel kujunes uus juhatus sarnaseks eelmisega. Esimees Heiner Erendi (Helsingborg), abiesimees David Karopunn (Kopenhaagen), sekretär Ivar Lill (Bjuv), laekur Ardaleon Prees (Päärp) ja juhatuse liige Rein Asu (Malmö). Asemikeks Arnold Sergo (Landskrona) ja Enn Meri (Lund). Rev.-kom. Olev Mathiesen (Lund), Tiit Kauri (Lund) ja Johannes Mereväli (Kopenhaagen). Asemik Paul Tundo (Malmö).

Eeloleva aasta tegevuskava arutelu sisaldas palju sõnavõtte ja kujunes oma raamkavalt järgmiseks. Eesti Vabariigi 58. aastapäeva tähistamine koordineeritult. S.t. laupäeval, 21. veebr. 1976, Lundis, Akademiska Föreningu ruumes kell 16.00. Aktusele järgneb seltskondlik koosviibimine Loftetis. Pühapäeval, 22. veebr. Helsingborgis, Maria Kogudusemajas kell 13.00 ja Kopenhaagenis, St. Andreas Ordeni ruumides kell 17.30. Samas toimub ka koosviibimine ühises lauas.

Kõigis kolmes kohas esineb aktusekõnega Rein Asu, muusikaaset külakosti toob Eva Tamulenas Kopenhaageni Kuninglikust Ooperist ja deklamatsioone esitab Liidia Saarman.

Kevadise/suvises kavas veel võimalik Stockholmi Naiskoori kontsert koostöös L-Rootsi Eesti majaga ja suvepäev.

Koosoleku lõpul oli eriliseks diskussioonipunktiks Lõuna-Rootsi ja Taani eestlaskonnale vajaliku informatsiooni ratsionaalne levitamine.

EN

ESTO '76 PILETITE TELLIMISLEHT

SÜNDMUS AEG	TÄISKASVANUD HIND	TÄISKASVANUD ARV	NOORED 13a-17a HIND	NOORED 13a-17a ARV	LAPSED 5a-12a HIND	LAPSED 5a-12a ARV	SUMMA
KOMPONISTIDE FOORUM 5.7 KL 17.30	$ 3.00		$2.00		$2.00		
NEW YORGI EESTI TEATER 6.7 KL 20.00	$ 6.00		—		—		
"ILO" ÕHTU 6.7 KL 20.00	$ 4.00		$3.00		$3.00		
PEREKONNA LAEVASÕIT 6.7 KL 21.30	$ 7.50		$5.00		$5.00		
KANADA EESTI TEATER 7.7 KL 14.00	$ 5.00		—		—		
"ILO" ÕHTU 7.7 KL 14.00	$ 4.00		$3.00		$3.00		
SOLISTIDE KONTSERT 7.7 KL 20.00	$ 6.00		$4.00		$4.00		
	$ 5.00		$3.00		$3.00		
PEREKONNA LAEVASÕIT 7.7 KL 19.30	$ 7.50		$5.00		$5.00		
KANADA EESTI TEATER 7.7 KL 20.00	$ 6.00		—		—		
	$ 5.00						
SPORDIBALL 7.7 KL 19.00	$25.00		—		—		
NEW YORGI EESTI TEATER 8.7 KL 14.00	$ 6.00		—		—		
	$ 5.00						
SÕCURIÕHTU 8.7 KL 19.30	$20.00		—		—		
PEREKONNA LAEVASÕIT 8.7 KL 19.30	$ 7.50		$5.00		$5.00		
LAKEWOODI EESTI TEATER 8.7 KL 20.00	$ 6.00		—		—		
	$ 5.00						
SÜMFOONIAKONTSERT 8.7 KL 20.30	$ 7.00		—		—		
	$ 6.00						
	$ 5.00		—		—		
	$ 3.00						
LAKEWOODI EESTI TEATER 9.7 KL 14.00	$ 6.00		—		—		
	$ 5.00						
LAULUPIDU 9.7 KL 18.30	$ 5.00		$3.00		$3.00		
RAHVAPIDU 9.7 KL 21.00	$10.00		$7.50		$5.00		
VALGUSPIDU 10.7 KL 21.00	$ 5.00		$3.00		$3.00		
SPORDIVÕISTLUSED ÜLDPÄÄSE	$ 3.00		$1.00		VABA		
					ÜLDSUMMA		$

Palun korrutage pileti hind soovitud piletite arvuga ja kirjutage summa. Liitke ja näidake üldsumma. Kirjutage tšekk või money order üldsummale U.S. dollarites ESTO '76 nimele ja saatke tellimislehega aadressil ESTO '76
11407 Fairoak Drive
Silver Spring, Maryland 20902
U.S.A.

Lisada oma aadressiga ümbrik. Tellijaid U.S.A.'s palutakse margistada.

Hiidlased tulevad kokku Baltimores

Vaba maailma hiidlased kogunevad Ülemaalmsete Eesti Päevade puhul Baltimores 8. juuli 1976.a. pärast lõunat. Kogunemise koht ja täpsem aeg veel teadmata. Kogunemise avamisele järgneb palvus kirjanik-pastor Evald Mändilt, selle järel kõne, laudkondlik vestlus ja lõunasöök. Üksikasjalikum informatsioon järgneb hiljem.

Kogunemise algatajaks ja korraldajaks on Hiidlaste Selts Torontos. Alles noor selts on asunud innukalt tegevusse, andes selle tunnusena välja oma informatsioonl ajakirja "Hiiu" esimese numbri, mis on jõudnud ka juba Rootsi. 16 leheküljeline kaust sisaldab selle toimetuselt programmkirjutise "Milleks on meil vaja oma ajakirja?" Annab ülevaateid seltsi ja selle üksiklikmete tegevusest, toob juubelisünnipäevi, leinasõnumeid ja suunab oma pilgu seltsi valmilsesse tulevikku peamiselt kirjandusliikude kavatsustega.

Esitatakse luuletusi, mälestusi ja pikem kirjutis "Metsakodu maailmalaagrist Ojamaal". Lõpuks ülevaade hiidlaste paiknevusest vabas maailmas ja kaart "Eesti kihelkonnad ja praostkonnad Vabariigi ajal".

Selts võib oodata kandvamaid jõude oma noorematest liikmetest, kes sündinud ja üles kasvanud kaugel oma kodusaarest, kuid tunnistavad siiralt oma ehtsat päritolu ja rahvuslikku kuuluvust, nagu Maret Liik'i vastus küsimusele "Miks astusin Hiidlaste Seltsi liikmeks" Maret Liik kirjutab:

"Kui olin viie-aastane, tegi ema mulle esimesed rahvariided. Need olid väga ilusad, kirevad ja meeldisid mulle väga. Ema ütles, et need on hiiu rahvariided. See sõna Hiiu mulle veel sel ajal midagi ei öelnud. Kuna aga neid nii harva võisin kanda, ja pealegi ka paljudel teistel väikestel eesti tüdrukutel rahvariided olid, ehkki kõigil natuke erinevad, siis hakkas see asi mõni aasta hiljem mind rohkem huvitama ning ma küsisin jälle emalt, et mispärast on minul hiiu rahvariided.

Siis ta seletas, et nemad isaga on mõlemad hiidlased ja sellepärast tegi ka mulle hiiu rahvariided. See jutt viis mind nüüd päris segadusse, sest olin harjunud kodus kuulma, et oleme eestlased, ja nüüd äkki hiidlased! Mida see siis tähendab? Ja nüüd pidi ema pikalt seletama, et mulle seda selgeks teha. Ta rääkis, et Eesti oli küll väike riik, aga seal oli palju maakondi, saari ja kihelkondi.

Suuremal jaol neist olid ka omad rahvariided, mis kõik olid erinevad. Muistsed eestlased kandsid neid iga päev, kuid nüüd kantakse neid ainult teatud pidude ja rahvuslike pühade puhul. Tänapäeval on igal eesti noorel au, et kanda oma päritolu kodukoha rahvariideid. Nii ta rääkis, kuid klaariks sain selle asja alles eesti tõlenduskoolis, kui õppisime kodumaa tundmist.

Nii on mul hea meel ja olen isegi uhke selle üle, et tean kust pärinevad minu vanemad ja kuhu lähevad me perekonna juured. Olgugi, et ma ise ei ole Hiiumaal käinud ega seda maad näinud. Kõige lähemal olen Hiiumaale olnud, kui möödunud suvel külastasime Gotlandi saart Läänemeres.

See meeldis mulle väga. Sealt on Hiiumaale ainult mõned tunnid paadiga sõita. Kes teab, ehk avaneb kord minulegi võimalus külastada seda maad, mis oleks väga huvitav.

Olen ka Hiidlaste Seltsi liige ja kuuludes eesti organisatsioonidesse, arvan, et ka sellega aitame me, noored, kaasa, et säilitada eestlust paguluses. Ja nõlkaua, kui säilib eestlus võõrsil, püsivad ka hiidlased ja Hiidlaste Selts, milline taotleb jäädvustada kodusaare kombeid ja traditsioone."

VRG

P. Algvere Karolinska ülemarstiks

Dots. Peep Algvere

Valitsuse otsusega kinnitati med. dr. Peep Algvere, silmahaiguste (oftalmiaatrika) dotsent Karolinska Instituteti juures Stockholmis, ülemarsti kohale Karolinska haiglas. Dotsent Algvere töötab Karolinska haigla silmakliinikus võrkkile (retina) osakonna juhatajana.

Mis head on loota Naatsaretist

JERUUSALEM (VE) — Lähis-Ida juutide ja araabiaste vahelise kiskiemise üks suuremaid kuriloosumeid on Kristuse sünnikohas kommunistide võimutsemine. Naatsareti linnapeaks valiti 46. aastane kommunistliku partei juht Tawfiq Ziyad.

Veelgi suuremaks üllatuseks on, et mitmed kirikud ja usulahud omavad 2/3 Naatsareti pindalast. Arvatakse, et just kirikukoolide õpilased ja suurem araabiaste kolonii tegid "maalibisemis" valimistel kommunisti kasuks. Kristuse sünnikoha lähedal Maria kaevu juures on praegu kommunistliku partei peakorter, kus jagatakse propagandat ja ristiusku teotavat kirjandust. Tänapäeva Naatsaretis on 40.000 elanikku, enamik kuuluvad keskklassi. Naatsareti linnapea T. Ziyad on lõpetanud Moskvas Lumumba ülikooli ja on Iisraeli parlamendi liige.

„Mele ühineme kõik „Pravda" seisukohaga — kõik välismaalased välja Angoolast."

†

Pika ja piinarikka haiguse järele lahkus igaveseks minu armas abikaasa, meie hea ema ja vanaema

Linda Pauline Sepp

Sünd. Kopiil

Sünd. 25/1 1910 Kihelkonnal Tiiniväljal
Surn. 24/1 1976 Lerumis

Sügavas leinas

RICHARD
WELLO ja ANITA
JOHAN, HANNA ja PETER
SAIMA ja TORBJÖRN
JAKOB, SVEN ja ERIK

– – –

Uht kallist sidet
kaotsime,
mis nuttes järel leiname,
aeg annab kõik muud
tagasi,
üht head südant ilalgi.

– – –

Matsetalitus toimub reedel, 6. veebruaril kell 12.00 Lerumi kirikus. Matusetalitusest osavõtjaid palutakse tulla kell 10.30 koguduse majja (Församlingshuset vid Taxnäs).

†

Armast sugulast

Linda Sepp'a

mälestab sügavas leinas

ELVI MALK
abikaasaga

†

Armast

Linda Sepp'a

mälestavad leinas

RAGNE MALM
HANS PUTNIK
ARVO TALWEIK
AUGUST TAMM
perekondadega

†

Palju kannatanud head sõpra

Linda Sepp'a

mälestavad leinas

PEREKOND RÄNK
PEREKOND VIITORG

†

Austatud pedagoog

Eugenie Nurslandt

Tänutundes mälestame

SAAREMAA ÕHISGÜMNAASIUMI
õpilased ja kõigi lendude vilistlased

EPL pressitoetus jälle riigipäevale

Eesti Päevalehe väljalülitamine rootsi pressitoetusest ja Presstödsnämndeni kompetentsist küsimuse allutamisega Invandrarverketile tekitab proteste riigipäevaliikmete hulgas. Selle tõttu kerkib kasel aastal Eesti Päevaleht üles riigipäevaesildiste voolus. Esimesena on vastava esildise teinud riigipäevaliige Mårten Werner (m) Malmöst, kes taotleb, et riigipäev selgelt väljendaks arvamist, et ka mitterootsikeelsed ajalehed võivad kuuluda normaalse pressitoetuse alla.

— Mitmete aastate jooksul on eestikeelsele ajalehele Eesti Päevaleht keeldutud pressitoetuse andmisest, kuigi ajaleht täiesti vastab nendele kriteeriumidele, mis pressitoetuse määruses annavad õiguse produktsioonitoetuseks, konstateerib Werner ja jätkab!

— Pressitoetuse andmise vastased sellele lehele ei ole suutnud muud argumenti esitada kui et ajaleht ei ilmu rootsi keeles, asjaolu, mida pressitoetuse loomisel ei märgitud kui takistust. Konstitutsioonikomisjon on pealegi oma mulluses aruandes avaldanud arvamist, et produktsioonitoetus "põhimõtteliselt" peaks kehtima ka võõrkeeltes ilmuvatele ajalehtedele.

— Nimetatud mõõdunudaastases aruandes ütleb konstitutsioonikomisjon edasi: "Pressitoetuse määruse reegleid ei ole peetud otstarbekohaseiks majandusliku toetuse loomisel lehtedele, mida välja annavad sisserändajate ja vähemusgrupid". See väide väljendab põhjendamatut arvamist Eesti Päevalehe osas.

See, kes võib otsustada kuidaviisi pressitoetuse määruse reeglid on kohaldatavad, peaks loomulikult olema ajaleht ise. Seal ei ole mingeid lahkarvamisi.

— Võõrkeeltes ilmuvad ajalehed on hiljem propositsiooniga nr. 1975:26 viidud erilise sisserändajatele reserveeritud informatsioonikrediidi alla, mis selleks otstarbeks määrati 400.000 krooni suuruses. Mitmesugused võõrkeelsed ajalehed, nende seas Eesti Päevaleht, peavad nüüd konkureerima "projektitoetuste" saamiseks ja "toetuspalveid kaalutakse totaalses mitmesugusteks projektideks määratud raamis". Ilmselt sisaldab see pressitoetust sootuks teistel põhimõtetel ja pealegi tundub valt tagasihoidlikumalt kui see kehtib teiste toetusõiguslike ajalehtede kohta.

— Toetudes ülalesitatutele taotlen, et riigipäev paluks valitsuselt, et pressitoetuse määruses olek selge säte, et päevauudislik ajaleht ka teises keeles kui rootsi keel, ei ole väljalülitatud produktsioonitoetuse saamise võimalusest.

Nii Mårten Werneri esildis. Nagu EPL kuuleb, on tulemas ka teisi esildisi EPL küsimuses.

– – –

†

Oma endist lauluvenda

Ants Lall'i

mälestab

STOCKHOLMI
EESTI MEESKOOR

†

Armast

Linda Sepp'a

mälestab kurbuses

LEIDA HAKK

†

Armast

Linda Sepp'a

mälestavad kurbuses

ANNI ja AUGUST

†

Armast kolleegi Kuressaare Gümnaasiumist

Eugenie Nurslandt'i

mälestab leinas

V. KLAUREN

Mäss. . .

Alg. lk. 1

Teadete kohaselt olevat Sovjeti prokorör Rudenko saabunud Kiiga, et ise kohapeal ülekuulamisi juhtida.

Teated juhtumist pärinevad läti kalureilt, kes viibinud sellal merel. Juhtum pole iseenesest sugugi harulda dane. Taolisi on juhtunud varem Mustal merel, ütleb Expressen. "Ajakirjanduses, ms. "Punases Tähes" on sellekohta avaldatud artikleid kõrgemate mereväeohvitseride poolt. Nad toonitavad ditsipliini raskustest just mereväes. Juhtumeid põhjustavat pikk teenistusaeg ja rasked elamistingimused, mis väsitavat ja irriteerivat.

Kuid teised — mitteametlikud allikad — könelevad opositsioonilistest gruppidest mereväes. on esinenud juhtumeid, milliseid ametlikult tõlgendatakse hooletusest tekkinuina, kuid on siiski tegelikult kahtlustatavad sabotaazhind. Nii näiteks olevat generaatoreisse poetatud raua puru, õhupumpadesse puhastuskaltse jne.

Kuigi KGB on mainitud laevamässu püüdnud katta pimedusega, on see turistide kaudu Riiast siiski avalikkuse ette pääsenud. (EPL/MR).

Erik Haameri autoportree

E. Haameri tööde näitus Uppsalas

Eesti Kultuuri Koondise ja Uplands Konstföreningi ühiskorraldusel toimub Erik Haameri tööde ülevaatenäitus Uppsala Kunsthoones (Gamla Gillet, Fyristorg 6) 15. veebr. — 7. märtsini. näituse avab 15. veebr. prof. Sten Karling kell 14.

Kunsthoone esinduslikkudes peasaalides esitatakse Haameri pagulasperioodi tööde paremik — üle 30 suureformaadilise maali ja joonistuse. Peaaegu pooled neist on viimaste aastate looming.

KIRIKLIKKE teated

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Jakobis peajumalat. 1/2 kl. 14, kog. öp. orelil Kiisk, armulaud, laululehed.

GÖTEBORG: Kristiines jumalat. 8/2 kl. 14, öp. Kaarme, orelil Strömberg, laululehed.

HALMSTAD: Olaus Petris jumalat. 7/2 kl. 14, öp. Rebane, orelil Ström, laululehed.

MALMÖ: Saksa kirikus jumalat. 1/2 kl. 15, öp. Laantee, orelil Lydia Undhagen, laululehed. Kohvilaud, kirjandusvestlus dots. Salu.

SOOME ORTODOKSKIRIK

GÖTEBORG: KFUK, Parkg. 11 õhtuteen. 7/1 kl. 17, ülempr. Juhkam, ooperilaulja Wallén. 8/2 kl. 11 liturgia samas.

STOCKHOLM: Jakobi kiriku äärses kabelis liturgia 1/2 kl. 11, ülempr. Juhkam, ooperilaulja Wallén.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Brråvallag. 11, kog. aastapeakoosolek 31/1 kl. 14, pühapäevakool 1/2 kl. 10, jumalat. kl. 11, Laur, lauluettek. 3/2 kl. 19 palve ja piiblit.

STOCKHOLM: Norrmalmi bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37 jumalat. 1/2 kl. 14, pärast Kristuse surma mälest. Loogna.

ALINGSÅS: KFUM, Östra Kyrkog. 8 B jumalat. 8/2 kl. 11, Lauri kvartett Stockholmist, Laur, ühend. laulu- ja mängukoor.

BORÅS: Blåbandi saalis palvet. 31/1 kl. 17, 1/2 kl. 11 jumalat., Vaim.

ESKILSTUNA: KFUM, Kriebsensg. 13 vaimulik lauluõhtu 1/2 kl. 16, Lauri kvartett.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 1/2 kl. 11, Kubja.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1 jumalat. 31/1 kl. 15, 1/2 kl. 15 piibli- ja palvet., jutlus, soolo- ja koorilaule, 8/2 kl. 15 Stockholmi noorte kvartett.

GÖTEBORG: KFUM, Parkg. 11 jumalat. 1/2 kl. 11 kohal. vennad, soolo- ja koorilaule. Piibli- ja palvet. 31/1 kl. 15 ja 4/2 kl. 13.

HALMSTAD: Bapt.-Kirik, Karl XI Väg 49 jumalat. 31/1 kl. 16, Kubja.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26 jumalat. 1/2 kl. 13, kohal. vennad.

Esto-76 pääsmete eelmüük

Teised Eesti Ülemaailmsed päevad, mis toimuvad Blatimores, Ameerika Ühendriikides 5—11 juulil 1976, on jõudnud ettevalmistuste lõppfaasi. Kavas on 15 suuremat sündmust, milledele algas piletite eelmüük.

On väga oluline, et piletite eelmüük toimuks nii suurelt kui võimalik. Esiteks, et tagada kaasmaalastele kohti menurikastele sündmustele, ja teiseks, et anda väliseestlaste suurkogunemisele hädavajalik majanduslik alus.

Eelteellimislehti on võimalik saada eesti organisatsioonidelt igal maal ja otseselt: ESTO-76, 11407 Fulcrak Drive, Silver Spring, Maryland 20902, USA

Tellimisleht on ka ära toodud käesolevas ajalehes. Piletid lubab vastav toimkond välja saata nii kiiresti kui võimalik, kuid peab arvestama kahe või kolme nädalaga pärast tellimise kättesaamist.

Lisaks hästitunud programmidele — valguspidu, teater, sümfoonia, laulupidu, sport, seltsiondlikud üritused — toimuvad uudiskava raames Komponistide Foorum ja "Ilo" õhtu (rahvamuusika). Komponistide Foorumil esitavad vähemalt kuus eesti heliloojat uudisloomingut. Publikul on võimalus komponiste küsitleda. "Ilo" õhtu kulgeb kui teater 150 tegelase ettekandel. Demonstreeritakse rahvamuusikat ja rahvapille.

Rahvapeol pakub tantsumuusikat kolm orkestrit. Hinna sisse kuuluvad karastavad joogid, õlu, lihatoit ja võileivad.

Spordibalill toimub ESTO-76 tiluduskuninganna kroonimine. Tantsumuusikaks on läbirääkimised Glenn Milleri orkestriga. Hinna sees on kokteelid, suupisted, õhtusöök jookidega. Lauad on kahes suuruses: 10-ja 14-kohalised. Laudade reservatsioon kaasub piletiostuga.

Söduriõhtu kavas on esinemisi solistidelt, rindenalju ja tants. Hind katab õhtusöögi koos igasuguste jookidega. Lauad on samuti 10- ja 14-kohalised ja nende reservatsioon kaasub pileti ostuga.

Menu. . .

Alg. lk. 1

Helsingborgs Dagblad: Eesti raamat 440 aastat. Näitus sisaldab nii tänapäeva kui vanemat traditsioonilist eesti kirjandust. Näiteks mitu väljaannet rahvuseeposest "Kalevipoeg".

Nordvästra Skånes Tidningar: "Keskaegne katekismus vanim eestikeelne raamat". Artiklile on juurde lisatud väga huvitav äärемärkus kus tutvustatakse Baltikumi ja baltlasi ning konstateeritakse et eestlased on peale soomlaste suurim keeleline minoriteet Rootsis.

"Arbetet" konstateerib pealkirjaga: "Eestlaste kultuuripärand raamatutekavalkaadina" ja suures signeeritud artikklis "Kodumaine tundub õhkkond neile 200 Helsingborgi eestlasele kes astuvad sisse linna raamatukogu esihalli kus toimub näitus "Eesti raamat 440 aastat". See on meeldetuletus eesti kirjanduse pikast ajaloost. Samaaegselt — ja mitte vähem — tähelepanu juhtimine kuidas see pagulusaja kestel on püsinud ja uuenenud".

Tihti olid külastajate reaktsioonid väga huvitavad. Sellest üks näide. Lasteraamatute riiuliette jääb seisma daam ja hüüatab üllatunult: "Kolmkümmend aastat pole seda raamatut enam näinud ja nüüd on ta siin".

Hüüatajaks oli soomlanna kes oma nooruses omas meie J. Oro ja R. Kiviti poolt loodud "Kuldne Kodu" seerias ilmunud "Loomade pidu" soomekeelse väljaande. Veelgi huvitavamaks muutus olukord kui paar päeva hiljem üks rootslanna tõi nähasama raamatu rootsikeelse väljaande.

See oli tõeliseks uudiseks, kuna selliste meie originaalsete lasteraamatute mitmekeelsetest väljaannetest pole varem kunagi kusagil juttu olnud.

Arvestades näituse mitmepalgelisust, külastajate suurt arvu ja ajakirjanduse elavat huvi selle vastu, võib julgesti öelda et näitus täitis kõigiti oma otstarbe. Ta tutvustas meie raamatukultuuri mitmeküljelsust paljudele kes sellega varem polnud kokku puutunud, samaaegselt meenutades paljudele kaasmaalastele kui suur ja sisult rikas võib olla pagulase raamaturiiul kui seda järjekindlalt täiendatakse.

EN

Üksik vitaalne meespensionär soovib tõsist

tutvust

vastava eesti naisega. Vast. "Änkling i O-län", EPL, Box 667, 101 29 Stockholm 1.

Eduard Viiralti

haruldaste tööde näitus

31. jaan.—26. veebr.
Avamine laupäeval, 31. jaan. kell 13—16.

Äripäeviti 10—17, laup. 10—14.

Igale näituse külastajale mälestuseks üks Viiralti reproduktsioon.

Välis-Eesti Galerii
Lilla Nygatan 8
Tel. 08/11 50 40, 11 50 60.

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Piilupart Kalle

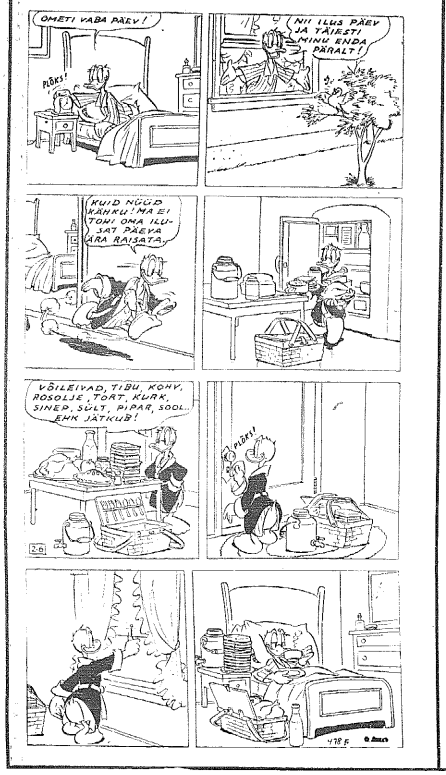

Fantoom

Televisiooniprogramm

TV Lördag

8.55 Por favor 3. Färg.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
9.30 Tapahtumia. Aktuellt magasin för finskspråkiga.
10.00 Palapala: Papukaija. Väri. Bit för bit: Papegoja. Färg.
10.10—11.00 Laulun Laaja kotimaa II. Väri.
Sångens vidsträckta hemland II. Färg. Bilder från Rådskarelen.
16.55 Por favor 3. Färg.
17.25 Aktuellt i veckan. Textat. Färg.
17.55 Helgmälsbön. Färg. Från Köpings kyrka i Västmanland.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Meddelanden.
18.10 Den australiska arken. Färg. De mest kända arterna från Australien är pungdjuren. Och det finns mer än 125 olika arter av dem.
19.00 Från A till O. Färg. En resa orden runt med Birgitta Andersson och Bert-Ake Varg.
19.30 Emil i Lönneberga. Färg 11. Sugga är också galen!
20.00 The Superstars — Europafinal. Färg. Presentatörer: Lars-Gunnar Björklund och Bo Hansson.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 The Superstars — Europafinal, forts. Färg.
22.00 Kojak. Färg. Telly Savalas som kriminalkommissarie Theo Kojak vid New Yorkpolisen.
En affärsman hittas död efter en brand på sitt kontor och det gäller för Kojak att bevisa att den dödes vän och kompanjon kan ha varit inblandad — trots att affärerna gick lysande.
22.50—23.30 Efter min nåbb. Färg. Björn J:son Lindh, flöjt. Oscar Hedlund lyssnar.

TELEVISION 2

13.00 Kvällsöppet. Färg.
14.00 Stjärnorna blicka ned. Del 3. Färg.
15.00—15.40 Mitt Sunrise. Färg.
16.00 Invandrar-dags på grekiska.
16.45—16.55 ca Anslagstavlan på grekiska. Färg.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Ordförrådet. Färg.
Medv. Ingvar Kjellson, Carl-Gustaf Lindstedt, Stig Grybe och Fredrik Ohlsson. Berättare: Inga Gill.
17.50 ca Tillsammans med John. 7 år. Färg.
18.00 Lördags. Färg. Kan man vara kär när man är 10 år?
18.30 Cirkus Budapest. Färg.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Romexpressen, engelsk långfilm från 1932. Regi: Walter Forde.
I rollerna: Esther Ralston, Conrad Veidt, Joan Barry, Harold Huth, Cedric Hardwicke.
21.15 Gary Engmans program. Färg. Svenska bilder med konstnär Sven Ljungberg, författare unnar Ohrlander och fotograf K.W. Gullers.
22.00 För sista gången igen. Fem sånger om ett aktuellt ämne. En film av Jänny Björskog och Per Asplund.
22.25 Godisarnas filmfest. Färg. Varför görs det inga roliga filmer numer, undrar godisarna Tim Brooke-Taylor, Graeme Garden och Bill Oddie.
22.50 TV-nytt, väder.
22.55—23.25 Hem till kåken. Färg. Engelsk komediserie i fängelsemiljö. Del 2.
I rollerna: Ronnie Barker, Brian Wilde, Fulton Mackay.

TV Söndag

9.45 Por favor 3. Färg.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
10.15 Uutisvilkko.
Nyhetsveckan.
10.45—11.15 Mestaripelimanni.
Mästerspelmannen.
15.00 Fokus. Textat. Färg.
15.30 Fler kvinnor i politiken. Färg. Om nomineringarna inför -76 års val inom det socialdemokratiska partiet.
16.00 De stora uppfinningarna: Ballonger och luftskepp. Färg.
16.15—16.35 Gott om tid — mycket att göra. Textat. Färg. Sven Löfgren, f d rekvisitör från Stockholm, har arbetat med filminspelningar största delen av sitt liv.
17.05 Emil i Lönneberga. Textat. Färg.
17.30 Tjärtnts nycket. FärLennart Kjellgren besöker folkliga vissångare i småländska Emmaboda och på Tjörn i Bohuslän.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Giftermålet. Färg. Fransk långfilm från 1968. Regi: Claude Berri.
I rollerna: Claude Berri, Elisabeth Wiener, Régine, Luisa Colpeyn, Grégoire Aslan, Prudence Harrington, Betsy Blair, Gabriel Jabbour, Esther Kovler.
19.35 Vinter-OS. Färg. Innan Ingemar Stenmark kastar sig ut i kampen om årets olympiska medaljer ska vi passa på att erinra om några föregångare, från Sonja Henie till Jean-Claude Killy. Lennart Hyland kommenterar.
20.30 Korn och kaka från Torvsjö kvarnar. Färg Torvsjö by ligger i södra lappmarken, den anlades som nybygge 1752.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—21.45 Söndagskväll. Färg. Kominister Daniel Sandén.

TELEVISION 2

10.30—11.00 Förskoleprogram: Om — tet — nyårsfesten. Färg.
15.00 Vi sitter i sjön, engelsk långfilm från 1957. Regi: Charles Frend.
I rollerna: Alec Guinness, Irene Browne, Maurice Denham, Victor Maddern, Percy Herbert.
16.20—17.05 Gary Engmans program. Färg. Svenska bilder med konstnär Sven Ljungberg, författare Gunnar Ohrlander och fotograf K.-W. Gullers.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Mumindalen. Färg. 23. Det farliga kommer.
17.40 Upp med händerna allihop! Textat. Färg. 3. Om gula skor och katter att köra.
18.00 Sant och sånt. Färg.
18.30 Efter Vietnam — vadå? Färg.
19.00 På äldre dar. Färg. Värd: My Persson.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Försommar. Färg. Del 6. Beslutet.
I rollerna: Cecilia Rönnblad, Christina Frambäck, Elna Gistedt, Jörgen Nyqvist, Mikael Oqvist.
20.30 Sportspegeln.
21.00 Atombomber som hemslöjd. Färg. Är det lätt att stjäla plutonium och är det svårt för en amatör att tillverka atombomb? — Det är den fråga som man försöker besvara i det här programmet, som väckt stor uppmärksamhet i Amerika.
22.00 TV-nytt, väder.
22.05 Isländsk teater: Foden av Einar H. Kvaran. Färg.
23.15—23.20 Innan vardan. Färg. Kajsa Billinger, socialarbetare från Uppsala.

TV Måndag

Skol-TV:
9.00—9.10 Switch on 19.
9.20—9.40 På Gotland och Öland. Tjelvars öar.
9.45—10.00 Ordförrådet 1.
10.10—10.30 Plast. 1. Tillverkning och provning.
10.35—10.55 Barnkunskap: Institutionskunskap. 2. Barn- och ungdomsinstitutioner.
14.15—14.30 De stora uppfinningarna: Myntet.
14.30 Hela kyrkan sjunger. Lovsånger, psalmer och visor med församling, kör och orkester från Pingstkyrkan i Umeå. Programledare: Margit Borgström.
Repris från 28/1.
15.00 Libanon, ett land i kaos. Libanon håller helt på att förgöra sig självt. I ett franskt reportage teckna bakgrunden till inbördeskriget.
Repris från 21/1.
16.00 Expedition Centralafrika. Svenska naturfilmare följde floden Uarra i Centralafrika till salinan, en saltgrop som elefanter grävt fram.
Repris från 29/1.
16.30—17.00 Halvfem: Lillköping. Trädgårdsmuren. Berättare: Jan Nygren. Finsk sagostund.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Yogis gång — tecknad serie. 3. Skojaren.
18.30 Sveriges magasin (gbg).
19.30 En klockares dagbok. Jonas Cornell har regisserat en dansk novellklassiker, S.S. Blichers En klockares dagbok. Dagboken berättar om bondpojken Mortens äventyr.
I rollerna: Lars Knutzon, Nis Bank-Mikkelsen, Lane Lind, Preben Neergaard, Louis Miche-Renard, Birgitte Price.
20.55 Frimärken berättar. En kortfilm om två frimärken. Det första föreställer Frans von Taxis, som levde på 1400-talet och det andra berättar om Henri Dunant, schweizaren som grundade Röda Korset och fick Nobels fredspris 1901.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.50 ca Mot väggen. SV. Aktuell debatt i en direktsändning från Umeå. Programledare: Siewert Öholm.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Barbapapa. Serie om en tecknad figur som kan ändra form.
17.35 Loppa fräser ifrån. SV. Serie efter en bok av Ingrid Sjöstrand. Del 1.
18.00—18.30 Hårda bandage vid Vättern — en sjuk historia? SV. Om hur en länsgräns hindrar 11 000 människor från att få sjukvård vid närmaste lasarett.
Repris från 29/1.
18.50 Bitte 2. 13. Eine Rheinfahrt.
19.00 Privet 1. Rysk nybörjarkurs. Program 1.
19.20—19.30 Regionala nyheter. Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.
Denna vecka sänds Nordnytt i riksprogrammet.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Ett liv i operett och krig. SV. Elna Gistedt har spelat primadonnerollerna i de flesta kända operetter. Hon har också varit med om många storpolitiska händelser, hon spelade operett i Petersburg när ryska revolutionen utbröt. Hon var bosatt och gift i Polen när Hitler tågade in i Warszawa. En film av Jan Eriksson.
Sänds även 7/2 kl 15.
21.00 De stora uppfinningarna: Radion.
21.15 Den blodiga tiden. SV. Svensk dokumentärfilm från 1960 om Adolf Hitlers liv och död. Filmen innehåller material från arkiv i Ost- och Västberlin, i första hand Goebbels forna arkiv, Polen, Frankrike, England, Amerika och Sovjetunionen. Manus och regi: Erwin Leiser.
23.10—23.15 TV-nytt och väder.

TV Tisdag

Skol-TV:
9.00—9.20 Att klara klimatet. Ata, sova eller flytta.
10.00 Switch on 19.
10.10—10.30 Över graenserne. Danska för mellanstadiet.
10.35—10.50 Ordförrådet 1.
Vuxenutbildningen:
11.00—11.30 Por favor 3.
Skol-TV:
12.00—12.50 Filmkunskap. En kortfilm: Ska vi gå hem till dig eller till mig eller var och en till sitt.
13.10 Skeppet. 2. Resan till skräcklandet.
13.35—13.55 Vid Medelhavet. 4. Utvandrarstad.
14.00—14.20 De båda världskrigens tid. 2. Mellankrigstiden — 30-tal.
16.30—17.00 Halvfem: Tisdagskul med teckenspråk. I drömmarna kan du få se... de djupaste djunglernas djur. Bildsaga av Anna Clara Tidholm med musik av Thomas Tidholm.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Benny och Marie. Novellfilm för barn och vuxna av Peter Schildt efter en novell av Maud Reuterswärd.
Repris från 21/9 -74.
18.30 Sveriges magasin (gbg).
19.25 Den dna rasen. Att bevara och utveckla den rena germanska rasen, "herrefolket", var en av grundsatserna i den nazistiska ideologin och den stora uppgiften för SS-organisationen "Lebensborn". I två reportage skildrar Clarissa Henry och Marc Hillel med hjälp av arkivfilm, dokument och intervjuer organisationens verksamhet.
Repris från 14/10 -74.
20.30 Drömmare och tonskapare. Harry Partch — en poetisk särling i amerikansk musikliv.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—23.50 Kung Lear. SV. Rysk filmatisering av Shakespeares berömda drama om en åldrad despotisk kung som inte kunde skilja på smicker och sanning. I sitt högmod gick han sin egen undergång till mötes. Regi: Grigory Kozintsev.
I rollerna: Yuri Yarvet, Elsa Radzin, Galina Volchek, Valentina Shendrikova.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Barbapapa.
17.35 ca Inomhuslekar. Dansk tecknad film om när Mette och Henrik gjorde ett Komma-ihåg-spel.
17.40 ca Loppa fräser ifrån. Del 2. SV.
18.00—18.15 Gott om tid — mycket att göra. Textat. Tora Westberg från Juniskär utanför Sundsvall är en pigg 81-åring, som på gamla dar börjat delta i pensionärsgymnastik.
19.00—19.20 Kontakt med tecken. Del 2. Textat.
19.20—19.30 Regionala nyheter. Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Stjärnorna blicka ned. Förtjänstfullt arbete.
Mars 1913. Jenny och David är nu gifta och en dag dyker Joe upp helt oväntat. Robert Fenwick talar med David om sin oro för att det skall inträffa en katastrof i gruvan.
I rollerna: Susan Tracy, Ian Hastings, James Bate, Basil Dignam, Barbara Hickmott, Christian Rodska, Alun Armstrong m fl.
Sänds även 7/2 kl 14.
20.55 Anslagstavlan.
21.00 Filmkrönika. Hello Baby heter en svensk film om och med Marie-Louise de Geer-Bergenstråhle och regisserad av hennes make Johan Bergenstråhle. Dessutom avsnitt ur den västtyska Kaspar Hauser — var och en för sig och Gud mot alla, vars regissör Werner Herzog intervjuas.
21.35 I morgon börjar OS. TV-sporten med senaste nytt från Innsbruck dan före invigningen.
22.35—22.40 TV-nytt och väder.

Ainult veerand MAAILMAST demokraatlik

NEW YORK (VE) — "Vabadus on summitud enesekaitse olukorda ja on isegi tasandmas maailmas," rõhutas USA suursaadik UNO juures D.P. Moynham oma sõnavõtus maailafoorumil ja juhtis tähelepanu, et 142-st UNO liikmeskonda kuuluvast riigist praegu kunhuvad veel vaid paar tosinat demokraatlikult valitsetavate hulka.

Moynhan juhtis edasi tähelepanu, et praegu ainult veerand maailma elanikest elavad demokraatlikus ühiskonnas. Vabadus ja demokraatia on kilrestl maailmas oma kohta kaotamas ja viimase 25 aasta jooksul on demokraatlike rahvaste osa dramaatiliselt kahanemud pooleks. Kui 1950 veel pool maailma rahvastikust elasid demokraatlike valitsustega riikides, siis nüüd ainult tike igast neljast elab veel vabauses. Enam kui kolmveerand maailma elanikest elavad praegu kommunismi all.